

SIUNTIO 37 – 39 MARSBACKEN

Pronssi- ja rautakautisen asuinpaikan koekaivaus

Jukka Moisanen 1992

SIUNTIO
37-39
MARSBACKEN

**Pronssi- ja
rautakautisen
asuinpaikan
koekaivaus
Jukka Moisanen 1992**

SISÄLTÖ

1. ARKISTOTIEDOT Siuntio 37-39 Marsbacken	3
2. JOHDANTO	4
3. SIJAINTI JA YLEISKUVAUS	5
4. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet MARSBACKENILLA.....	5
4.1. Pronssikautinen rökkiö	5
4.2. Pronssi- tai rautakautinen rökkiö.....	6
4.3. Suorakulmainen latomus (ns. rökkiöpohja).....	6
4.4. Pienet rökkiöt.....	6
4.5. Painanteet, kuopat ja ojat.....	6
4.6. Terassoinnit ja kivijalat	7
5. KAIVAUSTEKNIikka	7
6. KAIVAUSHAVAINNOT	8
6.1. Koeoja	8
6.2. Koekuopat	8
7. Löydöt.....	10
8. Fosforitutkimus.....	13
8. Yhteenveto.....	16
9. Negatiiviluettelo.....	17
10. Dialuettelo.....	19
11. Karttaluettelo	20
12. Peruskarttaote 2032 06 Siuntio.....	21
13. Kartat	22
13.1. Kaivauskartat	22
13.2. Verkkoprojektiokartat	38
13.2.1. Maansekainen rökkiö	38
13.2.2. Kuoppa (koordinaattipisteessä 272/191).....	39
13.2.3. Soikea painanne, koeojan länsipuolinen osuus	40
13.3. Löytöjen levintä koekuoppien perusteella.....	41
14. Kuvataulut	42
15. Fosforianalyysi, Siuntio Marsbacken (Mikroliitti Oy/T. Jussila).....	43 ⁵

1. ARKISTOTIEDOT Siuntio 37-39 Marsbacken
Rautakautisen asuinpaikan koekaivaus 1992

Kunta:	Siuntio
Kylä:	Svartbäck
Tila:	1:34 Skeppars
Maanomistajat:	Ruben Salovius STB c/o Hans Salovius 02570 Sjundeå KBY
Kiinteistötunnus	755 465 0001 0034
Peruskartta	2032 06 Siuntio
Kaivausalueen koordinaatit:	X = 6672 60-88 Y = 2510 32-50 Z = 22 - 40
Kohde:	Edgren 1984 Siuntio 37-39 Marsbacken 1-3
Löydöt 1992	KM 27423:1-127

Aiemmat löydöt alueelta:

KM 17500	diar. 7.6.1968, verif., lahja, löytäjä Karin Salovius, veneenmuotoisen vasarakirveen kantapuolisko. Löytöpaikka Marsbacken 3 (Edgren 1984: Siuntio 39), alueen länsipuolinen pelto
----------	---

Aiemmat tutkimukset:

1927	Nylund Erik, inventointi
1984	Edgren Helena, inventointi

Kaivauskertomukseen kuuluvat valokuvat:

Negatiivit nro	90498-21, 90533
Diat nro	26236-47

Diar. 4.11.1992

2. JOHDANTO

Ensimmäiset maininnat Marsbackenin muinaisjäännösalueesta ovat vuodelta 1927, jolloin *Erik Nylund* inventoi Siuntion pronssikautisia röykkiöitä. Marsbackenilta luetteloitiin tällöin siellä sijaitseva pronssikautinen röykkiö, rautakautiseksi arvioitu röykkiö sekä mahdollinen röykkiön pohja. Vuoden 1984 *Helena Edgrenin* inventoinnissa paikalla käytiin uudestaan. Röykkiöt voitiin paikallistaa, mutta röykkiön pohjaa ei onnistuttu löytämään. Tämä johtui mahdollisesti siitä, että röykkiön pohjaa etsittiin pronssikautisesta röykkiöstä kaakkoon, kuten Nylund kertomuksessaan sijainnin ilmoitti. Tosiasiassa mainittu röykkiön pohja sijaitsee pronssikautisesta röykkiöstä lounaaseen sijaitsevalla moreenikukkulalla. Kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi Marsbackenin länsipuoliselta pellolta on löydetty veneenmuotoisen vasarakirveen kantapuolisko vuonna 1952. Löytöpaikan korkeus on n. 20 m.mpy, joten esine lienee joutunut paikalleen myöhemmin tai pudonnut veteen, mikäli löytöpaikka on *in situ*.

Vuoden 1992 tutkimukset ajankohtaistuivat sen jälkeen, kun alueen omistajan, Ruben Saloviuksen kuolinpesän edustaja Hans Salovius teki museovirastolle aloitteen Marsbackenin muinaisjäännösalueen rajojen määrittämisestä. Hänen ehdotuksensa mukaan rauhoitettavaksi alueeksi määrättiin metsäalue, joka ympäröi hautaröykkiöitä ja jota itseään rajoittivat etelässä, lännessä ja osin pohjoisessa pellot ja muulta Svartbäckin kylän halki kulkeva tie ja palokunnan tontti. Rauhoitetun alueen kokonaispinta-ala oli noin neljä hehtaaria.

Rauhoitettavaksi suunniteltua aluetta raivattiin museoviraston toimesta keväällä ja kesällä 1992. Raivauksen jälkeen alueen lounaiskulmassa havaittiin erikokoisia ja -muotoisia painanteita ja pieniä röykkiöitä, jotka selvästi olivat ihmisen tekemiä. Kun alue myös topografisesti tuntui sovelialta esihistoriallisen asuinpaikan kohdalta, päätettiin suorittaa alueella koekaivaus muinaisjäännösalueen kokonaisluonteen selvittämiseksi.

Tutkimukset rahoitettiin valtion velvoitettyölistämishjelman varoista. Kaivaukset toteutettiin 31.8.-12.9.1992. Kartoituksen valmistelu ja alueen paalutus tehtiin kuitenkin ennen varsinaisia kaivauksia, ja kaivausalueiden lopputarkastus, peittäminen ja alueen siistiminen niiden jälkeen. Työvoimana oli Keski-Uudenmaan hoitoalueen työryhmä *Kari Sassin* johdolla. Kaivauksen piirtäjänä toimi HuK *Beatrice Sohlström* ja kaivauksia johti FM *Jukka Moisanen*.

Helsingissä 3.2.1993

Jukka Moisanen

3. SIJAINTI JA YLEISKUVAUS

Marsbacken on noin neljän hehtaarin suuruinen, jykevän kuusimetsän kattama alue Svartbäckin kylässä Siuntion kunnassa. Pellot rajaavat aluetta etelästä, lännestä ja luoteesta. Pohjoisessa alueen rajanaapurina on paloaseman tontti ja idässä sitä rajaa Svartbäckin kylän läpi kulkeva tie. Marsbacken on selkeästi ympäröivää aluetta korkeammalla. Rinteet nousevat joka suunnalta kolmelle kukkulalle, joista kaksi muodostuu kallioista ja yksi moreenikumpareesta. Alueen maaperä on pääasiassa moreenia, mutta eteläpuoli on hienoa hiekkaa.

Marsbacken sijaitsee Tjusträsketin länsipuolella. Järven pinta on vain 3,2 m meren pinnan yläpuolella. Marsbackenin ja Tjusträsketin väliset pellot ovat suhteellisen alavia, mutta maasto nousee äkisti pohjoiseen ja länteen Marsbackenin kohdalla. Maaston alavuuden takia meri on ulottunut kapeana ja poimuilevana lahtena syvälle Siuntion alueelle rautakaudella ja vielä historiallisena aikana. Siuntion vanhan kirkon kohdalla nykyinen Kyrkån ahtautuu kapeikkoon, joka on ilmeisesti muodostanut kynnyksen. Sen pohjoispuolella Suitian kartanon peltoalueella Siuntion kirkonkylän pohjoispuolella oleva alankoalue lienee muodostanut järven tai tulvaniityn. Kivikauden ja pronssikauden taitteessa alue on ollut suojaista sisäsaaristoa ja Marsbacken on sijainnut leveän itään työntyvän niemen etelärannalla.

Ennen vuoden 1992 tutkimuksia Marsbackenilta tunnettiin kolme muinaisjäännöskohdetta: kaksi röykkiötä ja röykkiöpohja. Sen lisäksi länsipuolella olevalta pellolta Skepparsin ja Marsbackenin väliltä oli löydetty vasarakiveen kantaosa. Raivausten jälkeen alueella havaittiin olevan lisäksi suuri joukko erimuotoisia painanteita ja pienempiä kivistä röykkiöitä. Alueella olevien tuulenskaatojen juurakoista voitiin myös nähdä palaneita kiviä ja tiilenkappaleita. Historiallisten tietojen perusteella alueella on ollut ainakin 1600-luvun lopulla ja 1700-luvulla tila, jonka lisäksi aluetta on vielä 1900-luvulla käytetty kylän yhteisenä sikolaitumena. 1700-luvun lopun ja 1800-luvun alun kuninkaankartaston kartoissa ei Marsbackenille ole merkitty rakennuksia. Vanha tie Skepparsista Siuntion kirkolle on kulkenut alueen halki.

Ennen töiden aloittamista alueella oli jykevän kuusikon lisäksi paikka paikoin hyvinkin tiheä tuomi- ja pihlajavesakko, jota maanomistaja oli osittain raivannut. Röykkiötä peitti tiheähkö pensasmainen aluskasvillisuus. Museoviraston toimesta alue raivattiin kahta suppeaa osaa lukuunottamatta kevään ja kesän 1992 kuluessa. Raivausjätteitä ei ennen kaivauksen alkua oltu voitu hävittää, mikä häytti alueen kartoitusta. Hoitotoimenpiteistä on laadittu erillinen raportti.

4. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet MARSBACKENILLA

4.1. Pronssikautinen röykkiö

Röykkiö sijaitsee alueen korkeimmalla kohdalla. Sijaintikallio laskee jyrkästi sekä etelään että länteen, sen sijaan pohjoiseen ja itään antavat rinteet ovat loivempia. Röykkiö on koottu vaihtelevankokoisista, pyöreäköistä kivistä. Röykkiössä on jälkiä kehäkiveyksestä. Röykkiö on läpimitaltaan n. 17 m ja sen korkeus on yli metrin. Röykkiöön on kaiveltu kuoppia, ja osa kivistä on vierinyt ympäristöön. (Nylund 1927 nro 3; Endgren 1984 Siuntio 37 Marsbacken 1.)

4.2. Pronssi- tai rautakautinen rökkiö

Rautakautiseksi ajoitettu maansekainen rökkiö sijaitsee moreenimaan ja hiekkamaan taitekohdalla Marsbackenin lounaisosassa etelään antavan rinteentaitteessa n. 180 m. lounaaseen pronssikautisesta rökkiöstä. Rökkiön pohjoispuolitse kulkee alueen halkaiseva tie. Rökkiö on eteläsuuntaan loivasti laskeutuva ja sen varsinaista rajaa on siellä vaikea kiistatta määritellä, muilla suunnilla rökkiön reuna on jyrkempi ja sen raja on selkeä. Rakennusaineena on käytetty päänkokoisia kiviä ja maata. Rakenteensa perusteella rökkiö voi ajoittua rautakaudelle (vastineena mm. Karjaan Alsätra Hönsåkerskullenin rökkiö 2, ks. J. Moisanen kaivauskertomus vuodelta 1991 top. arkistossa), mutta myös pronssikaudelle (vastineina mm. Karjaan Räckersin rökkiöt). Kaivauksissa alueelta löydetty materiaali ei tue rautakautista ajoitusta (Nylund 1927 nro 4; Edgren 1984 Siuntio 38 Marsbacken 2.).

4.3. Suorakulmainen latomus (ns. rökkiöpohja)

Aiemmissa inventoinneissa hajonneen rökkiön pohjana pidetty muodostuma osoittautui raivauksen jälkeen suorakaiteen muotoiseksi latomukseksi, jonka kolme sivua ovat selvärajaiset, mutta neljäs (itäinen) on hajonnut ja sen sivun kivet ovat levinneet ulkopuolelle. Reunakiveys ei juuri erotu kooltaan suuremmaksi kuin täytekiveys. Latomus sijaitsee alueen toiseksi korkeimmalla kukkulalla.

4.4. Pienet rökkiöt

Suuren maansekaisen rökkiön lähellä on viisi matalaa, epämääräistä ja turpeen peittämää rökkiötä, jotka voivat liittyä alueen myöhempään maankäyttöön. Rökkiöt on merkitty yleiskarttaan. Yhden rökkiön (koordinaattipisteessä 297/232) itäpuolella on kiveys, joka vaikuttaa kivijalan jäänteeltä. Tämä rökkiö voisi siten olla rakennuksen uunin jäännös.

4.5. Painanteet, kuopat ja ojat

Marsbackenilla on suuri joukko erilaisia painanteita, kuoppia ja oja. Ne keskittyvät suurimmaksi osaksi etelä- ja kaakkoisosiin, mutta myös pohjoisessa lähellä pellon rajaa on mainittuja oja.

Maansekaisen rökkiön kaakkoispuolella olevat laajahkot soikeat painanteet muodostavat oman muista eroavan ryhmänsä. Painanteita on yhteensä neljä, joista vain yksi on selvärajainen. Muut ovat myöhemmän maankäytön vahingoittamia, mutta kaikki neljä sijaitsevat hyvin lähellä toisiaan. Ehjän painanteen mitat ovat 12x7 m (NE-SW, ts. rinteentaitteeseen suunnassa). Painanteista kolme sijaitsee rinteentaitteeseen myötäisessä linjassa toinen toistaan alempana. Alin painanne on kohdassa, jossa rinteestä on otettu hiekkaa pois ja rinne on tasattu. Koska painanne on havaittavissa näin syntyneen tasanteen keskellä ja sen luoteisraja on sama kuin hiekanoton raja, ei kysymyksessä voi olla hiekkakuoppa, vaan näyttää todennäköiseltä, että hiekanotolla on tehty rinteeseen tasanne, johon painanne on sitten kaivettu.

Soikeiden painanteiden lisäksi alueella on joukko pyöreitä kuoppia, joiden läpimitta vaihtelee noin kahdeksasta metrillä vajaan metriin ja syvyyn vajaan kahdesta metrillä muutamaan kymmeneen senttiin. Joidenkin tällaisten kuoppien ympärille on lisäksi kaivettu matala oja. Kuopat voivat olla erilaisia säilytyskuoppia.

Alueella on lisäksi suhteellisen pitkiä, mutta katkonaisia ojia, joista jotkut ovat suorakulmaisia ja jotkut kaareilevia. Osa näistä voidaan selittää pelto-ojiksi, mutta joukossa on ojasysteemejä, joiden tarkoitusta ei tiedetä. Koekuopan 318/180 perusteella näyttäisi siltä, että ojat olisivat suhteellisen resentejä. Koekuoppa on kuitenkin vanhan tien kupeessa, joten tässä tavattu oja voi liittyä nimenomaan tien rakenteisiin.

4.6. Terassoinnit ja kivijalat

Marsbackenilta tavattiin joitakin terasseja, joista pronssikautisen rökkiön kallion ja moreenikummun väliin jäävä on luontainen. Muut terassoinnit sijaitsevat alueen luoteiskärjessä eteläkaakkoon antavalla rinteellä ja vaikuttavat tehdyiltä. Terassoinnit ovat kuitenkin varsin suppeita. Terassoinnit on merkitty yleiskarttaan "rinteinä".

Marsbackenilta havaittiin kaksi kivijalkaa tai sellaisen jäänteeksi tulkittavissa olevaa kiviriviä. Kivijalat on merkitty yleiskarttaan kiviperustuksina.

5. KAIVAUSTEKNIikka

Marsbackenille laadittiin koordinaatisto, joka kasvaa luoteeseen ja koilliseen. Koordinaatiston suunta noudattaa maastonmuotoja. Päälinjan suunta on luoteesta 071°. Koordinaatistolinjat ulotettiin koko koillis-lounais-suuntaisen harjanteen yli aina Svartbäckin tieltä lounaassa olevalle pellolle ja paloaseman tontilta eteläpuolisille pelloille.

Kaivausten korkeus sidottiin valtakunnalliseen korkeuskiintopisteeseen, joka sijaitsee Västerbyn koulun itäpuolella Siuntion kylpylän tiehaarasta etelään (koordinaatit 6672 96/2511 21) ja jonka korkeus on 26,89 m.mpy. Korkeus siirrettiin kaivauksen kiintopisteisiin, joista KP1 sijaitsee harjanteen lounaiskärjessä matalassa maakivessä koordinaattipisteessä 312/187 ja KP2 sijaitsee rautakautisen rökkiön kaakkoispuolella maakivessä koordinaattipisteessä 299/256. Kiintopisteet merkittiin kiveen maalaamalla punainen n. 3 cm läpimittainen ympyrä. Kiintopisteiden korkeudet ovat **KP 1=32.28 m.mpy** ja **KP 2=34.71 m.mpy**.

Kaivausalueen mittaukset tehtiin ruutujen lounaiskulmista.

Koekuopilla tutkittavaksi alueeksi valittiin lounainen harjanteen kärki. Alue on silmiinpistävä tasainen, länsireunaltaan jyrkkä. Etelärinne on pitkä ja loiva, pohjoisessa sitä vastoin pelto alkaa lähes samalta tasolta harjanteen kanssa. Tällä suhteellisen suppealla alueella oli pääosa Marsbackenilla havaituista painanteista ja muista rakenteista. Koekuopitettu ulottui harjanteen lounaiskärjestä aina rautakautisen rökkiön kohdalle n. 80 m matkan pituudelta. Leveyttä alueella oli n. 70 m. Kaivetun alueen kokonaismäärä oli 46 m².

Koekuopat kaivettiin 2x2 m suuruisina, 10 cm kerros kerrallaan puhtaaseen pohjamaahan saakka. Kaivettu hiekka seulottiin. Koekuoppia kaivettiin yhteensä 10 kpl. Löydöt otettiin talteen 2x2 m ruuduissa kerroksittain.

Koekuoppien lisäksi rautakautisen rökkiön eteläpuolella olevan soikean ja matalan painanteen alareunan halki vedettiin metrin levyinen ja kuuden metrin pituinen koeoja, joka sekin kaivettiin 10 cm kerroksissa puhtaaseen pohjamaahan saakka ja hiekka seulottiin. Löydöt otettiin talteen neliömetrin ruuduissa kerroksittain. Koeojaa ei sijoitettu alueen yleiseen koordinaatistoon, koska se haluttiin vetää kohtisuoraan

painanteen arvioitua suuntaa vastaan eikä painanteen suunta noudattanut koordinaatiston linjojen suuntaa. Koeojan suunta on kaakosta 335^g. Koeojan ruutuja merkitään kirjaimin A-F. Koeojan sidottiin tutkimusalueen koordinaatistoon määrittelemällä ruutujen A ja J lounaiskulmien koordinaatit.

Sekä koekuoppien että -ojan tasot dokumentoitiin tarvittaessa piirtämällä ja valokuvaamalla. Puhtaan kerroksen jälkeen pohjamaan saavuttaminen varmistettiin vielä kaivamalla lapiolla 10-20 cm maata pois.

Kaivauksen lopuksi koekuopat peitettiin ja kaivausalue siistittiin.

Koekaivauksen antaman kuvan täydentämiseksi otettiin lähes koko Marsbackenin alueelta fosforinäytteet pääasiassa 20 m verkossa. Näytteenottoverkostoa tihennettiin alueen pohjoisosassa 10 m verkoksi. Näytteet annettiin Mikroliitti Oy:n analysoitaviksi.

Alueesta tehtiin yleiskartta 1:1000, tasokarttoja 1:50 ja profiilikarttoja 1:25. Karttaluettelo on tutkimusraportin liitteenä.

6. KAIVAUSHAVAINNOT

6.1. Koeoja

Koeoja sijoitettiin n. 12x7 m (NE-SW, ts. rinteeseen suunnassa) suuruisen soikean matalan painanteen keskikohtaan sen leveämpää reunaa vastaan. Koeoja ulottui painanteen keskuksesta eteläisen vallin yli aina seuraavan painanteen luoteiskulmaan asti.

Koeojasta saatiin talteen savitiivistettä painanteen "vallin" kohdalla (ruutu D). Savitiivistettä saatiin myös aivan koeojan kaakkoispäästä, joka ulottui lähelle seuraavan soikean painanteen luoteissivua. Likamaakerros oli yhtenäinen, mutta paksuimmillaan vallin kohdalla ja sen ulkopuolella. Painanteen keskustaa kohti mentäessä likamaakerros oheni ja löydöt harvenivat. Koeojasta havaittiin kaksi pyöreää, läpimitaltaan noin 20-30 cm mustaa läikkää, jotka ulottuivat samanmuotoisina usean kaivauskerroksen läpi (ruudussa D n. 50 cm ja ruudussa A n. 70 cm syvä) ja joita voidaan pitää paalunjälkinä. Turpeen pinnalle näkynyt "valli" näkyi profiilissa sekoittuneen hiekan kasaamana, jonka alla oli vanhaa turvetta. Kohoutumana näkynyt valli on siten sekundaari muodostuma. Muuten maannokset noudattivat säännönmukaisesti turpeen pinnalle näkyvän painanteen muotoa, joka kulttuurikerroksesta päätellen on esihistoriallinen.

6.2. Koekuopat

Alueella on pääsääntöisesti tuskin lainkaan turvekerrosta. Humus on hyvin ohut ja muodostuu lähes yksinomaan kuusen karikkeesta. Aluskasvillisuus on suhteellisen vähäistä. Sammalta, mustikkaa ja ketunleipää esiintyy paikoitellen. Humuksen alla ei ole selkeää havumetsäpodsolia, vaan ruskomaannokseen viittaava tumma multava maa, jossa eri horisontteja on lähes mahdoton erottaa lukuunottamatta aivan ohutta harmaanmustaa huuhtoutunutta kerrosta. Multa ulottuu aivan puhtaaseen pohjamaahan saakka, joka on vaaleankellertävää hiekkaa. Maaperä on hienoa hiekkaa luoteiskärjessä ja etelärinteessä, mutta muuttuu soraisemmaksi itään ja pohjoiseen. Likamaata näyttää esiintyvän kautta koko koekaivetun alueen, mutta sen erottaminen multamaasta on vaikeaa. Paikka paikoin likamaa ulottuu tummanpuhuvan

multakerroksen alle tai se muuten on selkeästi määriteltävissä. Löytöjä on saatu heti ensimmäisistä kaivetuista kerroksista alkaen.

Seuraavassa on koottu koekuopista tehdyt havainnot:

- 260/180 Etelään antavalla loivalle rinteelle avattiin koekuoppa, jonka eri kerroksissa erottui epämääräisiä tummemman hiekan alueita. Löytöjä saatiin niukasti ja tummentumat vaikuttivat sekoittuneelta maalta.
- 278/218 Ruudun länsiosassa 3. kerroksessa tuli esiin suorakaiteen muotoinen, noen ja hiilen sekainen alue, jonka pintaosasta tuli myös tiiltä. Läkän ympäriltä likamaasta saatiin talteen tekstiilikuvioista keramiikkaa. Selkeä likamaakuoppa erottui sittemmin itäprofiilissa.
- Hiili- ja nokimaavärjäytymä on selvä liesi. Se oli n. 30-35 cm syvä, noin metrin pituinen ja puoli metriä leveä muodostuma, joka jatkui länsiprofiiliin. Pintaosasta saatujen tiilien lisäksi muuta resentiä materiaalia ei koekuopasta tavattu. Tiilien vuoksi ilmiön alkuperä on kuitenkin epäselvä. Se voi liittyä alueella olleeseen historiallisen ajan toimintaan, mutta sijaintisyvyys 30 cm turpeen alla voi myös viitata sen esihistorialliseen syntyyn. Samasta koekuopasta löydetty tekstiilikeraamikka liittyy selvästi toiseen kuopasta tehtyyn anomaliahavaintoon, itäprofiilin likamaakuoppaan. Lieden ja likamaakuopanteen suhde on kuitenkin epäselvä. Liedestä otettiin kaksi hiilinäytettä..
- 282/180 Koekuopasta saatiin talteen löytöjä eri kerroksista. Koekuopan pohjoisreunassa tuli vastaan liesikiveys 3. kerroksessa. Pohjoisprofiilista voitiin liesikiveyksen vierestä nähdä likamaakuoppa. Liesikiveyksestä otettiin hiilinäyte, mutta hiilten määrä oli vähäinen. Liesikiveys oli myös hyvin matala.
- 300/160 Koekuoppa sijoitettiin alueen läntisimpään kärkeen lähelle jyrkästi laskevan rinteiden taitetta. Koekuopasta saatiin talteen löytöjä, joiden joukossa oli myös valinmuotti. Koekuopassa tumma multava maa ulottui aina puolen metrin syvyydelle saakka, ja tästä maannoksesta saatiin kaikista kerroksista löytöjä. Varsinaista pintamaata ei voitu havaita.
2. tasossa näytti muodostuvan kaksi selvärajaista suorakaiteen muotoista mustan maan aluetta, mutta ilmiö katosi seuraavaa kerrosta kaivettaessa. Ilmiö liittyy maan pinnalla havaittuihin kaivantoihin, jotka ovat todennäköisesti jälkiä esimerkiksi sikolaidunkäytöstä.
- 300/180 Koekuopasta saatiin löytöjä tasaisesti kaikista kerroksista. Länsiprofiilissa näkyi likamaakuoppa.
- 300/200 Maa-aines koekuopassa oli hyvin hienoa hiekkaa. Löytöjä saatiin talteen vain vähän. Likamaata ei havaittu.
- 300/220 Maa-aines oli soraa, joukossa myö suuria kiviä. Voimakas värjäytymä havaittiin tasossa 3. Puhdas hiekka ja kallio tuli vastaan seuraavassa kerroksessa.

- 300/240 Koekuoppa kaivettiin rautakautisen rökkiön lounaispuolelle melko lähelle rökkiön reunaa. Sen kaksi ylintä kerrosta olivat löydöttömiä, mutta seuraavista kerroksista saatiin talteen jonkin verran esihistoriallista materiaalia. 3. tasossa ruudun eteläosan halkaisi n. 0,4 m levyinen tumman maan juova ja lähellä pohjoisprofilia oli värjäytyntä maata. 4. kerroksesta saatiin talteen lehmän tai hevosen hampaita.
- 318/180 Lähes löydötön koekuoppa, joka sijoitettiin länteen työntyvän niemekkeen pohjoislaidalla siellä olevan kahden, niemekkeen laitaa noudattavan samansuuntaisen ojan(?) kohdalle. Ojien väli oli noin 2 m. Kysymyksessä on kenties vanha Skepparsin ja kirkonkylän välisen tien umpeutunut pohja.
2. tasossa näkyi kaksi suorakaiteen muotoista tummemman maan aluetta, jotka kuitenkin katosivat seuraavaa kerrosta kaivettaessa. Aivan koekuopan eteläreunassa oli sekoittuneen maan alue, joka osui yhteen pinnalla näkyneen ojan(?) kanssa. Maa koekuopassa oli puhdasta, eikä tiehen viittaavia anomalioita havaittu.
- 326/258 Koekuoppa avattiin rautakautisen rökkiön pohjoispuolelle lähelle siellä olevia epämääräistä kivi rökkiötä ja kuoppaa, josta pisti esiin tunkiojätettä. Maa-aines oli soraista. Kerroksista 4 ja 5 tuli esiin epämääräisiä tumman maan alueita, joiden viimeiset osat kaivettiin featureina aina 7. tasoon. Löytöjä koekuopasta saatiin niukasti.

7. LÖYDÖT

Marsbackenin koekaivauksessa saatiin talteen kohtuullinen määrä löytöjä. Löydöt ovat kuitenkin pääasiassa sellaista materiaalia, jonka selkeä ajoittaminen on vaikeaa. Osa materiaalista liittyyne historiallisena aikana paikalla sijainneeseen tilaan. Yksittäisistä rautaesineiden katkelmista ei voi päätellä niiden käyttötarkoitusta tai ikää, mutta paikalta löytyneet rautanaulat ja hevosenkengännaulat ovat resentejä. Naulojen joukossa on kuitenkin yksi leveäkantainen niittimäinen kappale, joka voi olla esihistoriallinen. Myös tulusraudan osa löydettiin. Ainoa lähes ehjä esine oli valinmuotin puolikas. Muotilla on alunperin tehty nappeja, ja se voi ajoittua varhaisintaan 1200-luvulle. Myöhemmin muottia on käytetty hioimena, jolloin osa muottipinnasta on kulunut pois.

Parhaimman ajoittavan materiaalin muodostavat saviastian palat. Osa keramiikasta on tekstiilikeramiikkaa, jonka ajoittuu pronssikaudelle. Mukana on myös karkeasekoitteista keramiikkaa, joka vaikuttaa rautakautiselta yleiskeramiikalta, ja joitakin paloja varhaismetallikautista keramiikkaa.

Suurimman yksittäisen löytöryhmän (yli 50% materiaalista) muodostaa palanut savi, josta pääosa on savitiivistettä, mutta joukossa on myös tiilenkappaleita. Lisäksi kaivauksessa saatiin talteen muutamia pii-iskoksia, joista ainakin yksi on tuluspiitä, kvartsi-iskoksia, kivilaji-iskos, kuonaa ja palamatonta sekä palanutta luuta.

Löytöjä saatiin kaikista koekuopista, mutta erityisesti alueen luoteiskärkeen sijoitetuista. Myös soikeaan painanteeseen kaivetusta koeojasta saatiin talteen löytöjä. Varsinaisia keskittymiä ei ollut, mutta runsaslöytöisimmät koekuopat olivat koekuopat 300/160 ja 278/218.

SIUNTIO 37-39 MARSBACKEN

Löytömäärät 1992

Kappalemäärät

LÖYTÖLAJI	KOEKUOPAT							KOEJOJA							IRTOI.	YHTEENSÄ
	KRS 0	KRS 1	KRS 2	KRS 3	KRS 4	KRS 5	YHT	KRS 0	KRS 1	KRS 2	KRS 3	KRS 4	KRS 5	YHT		
Valinmuotti, katkelma							0		1					1		1
Saviesine, katkelma				1			1							0		1
Saviastian reunapala			2	6			8							0		8
Saviastian pala		9	27	90	44	15	185			2	9	1		12		197
Palanutta savea		8	94	123	181	35	441		3	39	23	27	1	93		534
yht.	0	17	123	220	225	50	635	0	3	41	32	28	1	105		740
Rautaesine, katkelma			2	2	1		5							0		5
Hevosenkengän naula			1	1	1		3							0		3
Rautanaula		1	1				2			1				1		3
yht.	0	1	4	3	2	0	10	0	0	1	0	0	0	1		11
Kivilaji-iskos							0		1					1		1
Tuluspii			1				1							0		1
Pii-iskos			1	1			2			1				1		3
yht.	0	0	2	1	0	0	3	0	0	1	0	0	0	1		4
Kvartsi-iskos			2	2	1		5		1			1		2	1	8
Eläimen hammas					2		2							0		2
Palanutta luuta			4	5	2		11		1	1				2		13
Palamatonta luuta		1	2				3							0		3
yht.	0	1	6	5	4	0	16	0	1	1	0	0	0	2		18
Kuonaa		4	3	5	15	7	34							0		34
YHTEENSÄ	0	23	140	236	247	57	703	0	7	44	32	29	1	113	1	816

SIUNTIO 37-39 MARSBACKEN

Löytömäärät 1992

Paino grammoissa

LÖYTÖLAJI	KOEKUOPAT							KOEJOJA							IRTOL.	YHTEENSÄ
	KRS 0	KRS 1	KRS 2	KRS 3	KRS 4	KRS 5	YHT	KRS 0	KRS 1	KRS 2	KRS 3	KRS 4	KRS 5	YHT		
Valinmuotti, katkelma							0,0		50,0					50,0		50,0
Saviesine, katkelma				9,0			9,0							0,0		9,0
Saviastian reunapala			5,0	13,5			18,5							0,0		18,5
Saviastian pala		5,0	23,5	122,0	104,0	25,0	279,5			4,0	8,5	2,0		14,5		294,0
Palanutta savea		15,0	116,0	205,0	443,0	66,0	845,0		10,0	92,0	45,5	21,0	2,0	170,5		1015,5
yht.	0,0	20,0	144,5	349,5	547,0	91,0	1152,0	0,0	10,0	96,0	54,0	23,0	2,0	185,0		1337,0
Rautaesine, katkelma			7,0	3,0	11,0		21,0							0,0		21,0
Hevosenkengän naula			9,0	8,0	7,0		24,0							0,0		24,0
Rautanaula		6,0	4,0				10,0			11,0				11,0		21,0
yht.	0,0	6,0	20,0	11,0	18,0	0,0	55,0	0,0	0,0	11,0	0,0	0,0	0,0	11,0		66,0
Kivilaji-iskos							0,0		0,5					0,5		0,5
Tuluspii			4,0				4,0							0,0		4,0
Pii-iskos			8,0	0,5			8,5			0,5				0,5		9,0
yht.	0,0	0,0	12,0	0,5	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5		13,0
Kvartsi-iskos			1,0	11,5	1,0		13,5		6,0			3,0		9,0	0,5	23,0
Eläimen hammas					14,0		14,0							0,0		14,0
Palanutta luuta			2,0	3,5	1,0		6,5		0,5	0,5				1,0		7,5
Palamatonta luuta		4,0	8,0				12,0							0,0		12,0
yht.	0,0	4,0	10,0	3,5	15,0	0,0	32,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	1,0		33,5
Kuonaa		2,5	7,0	6,5	14,0	7,0	37,0							0,0		37,0
YHTEENSÄ	0,0	32,5	194,5	382,5	595,0	98,0	1302,5	0,0	67,0	108,0	54,0	26,0	2,0	257,0	0,5	1560,0

12

Löytöjä saatiin kaikista turvekerroksen alaisista kerroksista. Turvekerros oli kuitenkin alueella varsin ohut tai puuttui kokonaan, joten sitä ei voi pitää vertailukelpoisina muiden kerrosten kanssa. Suurimmat löytömäärät saatiin kuitenkin keskimääräistä syvemmältä, 30-50 cm syvyydeltä (koeajasta 20-50 cm syvyydeltä).

Löytöjen jakaantuminen on esitetty edellisten sivujen kaavioissa.

8. FOSFORITUTKIMUS

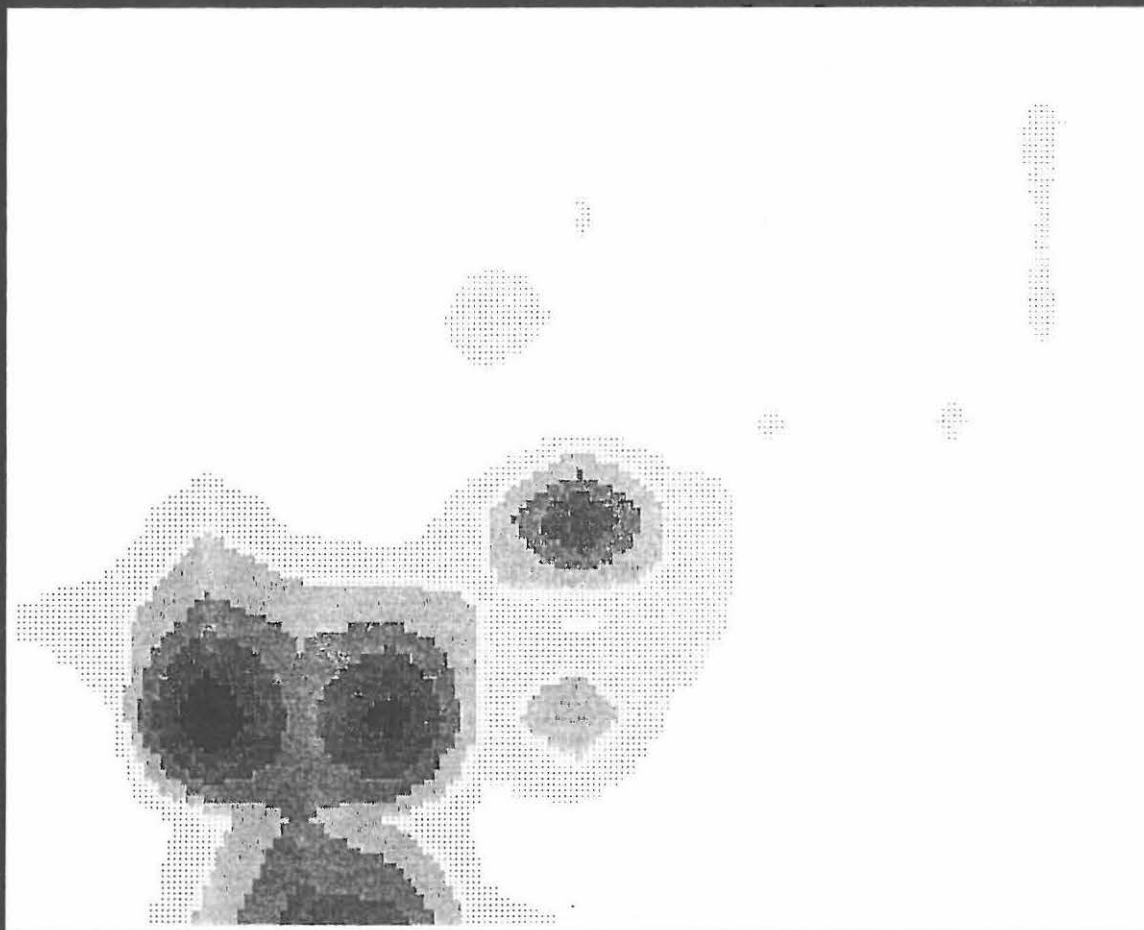
Koekuopituksessa saatujen tuloksien täydentämiseksi Marsbackenilla tehtiin fosforikartoitus. Fosforinäytteitä otettiin 10 m verkossa pronssikautisen röykkiön länsipuoliselta alueen osalta. Fosforikartoitus ulottui siten koekuopituksessa havaitun asuinpaikka-alueen lisäksi kivilatomuksen ympäristöön ja pohjoispuolella oleviin peltoihin rajoittuvaan osaa Marsbackenia. Vain nykyisen Svartbäckin tien ja pronssikautisen röykkiön väliin jäävä alue jätettiin fosforikartoituksen ulkopuolelle.

Fosforinäytteet analysoi Mikroliitti Oy. Analyysin raportti on kaivauskertomuksen liitteenä.

Alueen fosforiarvot osoittautuivat poikkeuksellisen mataliksi. Pitoisuuksien keskiarvo on vain 3 mgP/kg, joka on huomattavasti alle normaalin (tavallisesti noin 10-30 mgP/kg). Suurimmat arvot keskittyvät kuitenkin odotusten mukaisesti alueen lounaiskärkeen luontaisesti asuinpaikan kannalta edullisimmalle kohdalle. Vain muutamia "kohonneita" fosforiarvoja esiintyy alueen muissa osissa. Fosforianalyysin tulokset tukevat koekaivauksessa tehtyjä havaintoja, ja analyysin perusteella asuinpaikka ei näyttäisi ulottuvan laajemmalle Marsbackenin muihin osiin.

Poikkeuksellisen alhaiset fosforiarvot pakottavat kuitenkin ottamaan huomioon sen, että näytteenotto ei ole täysin onnistunut. Näytteenottosyvyys oltiin kuitenkin pyritty kontrolloimaan tarkasti koekuopista, joissa alueen maannos oli selkeästi näkyvissä. T. Jussila mainitsee analyysiselostuksessaan myös muita syitä fosforipitoisuuden alhaisuuteen. Maaperän mahdollisesta emäksisyydestä ei voi sanoa tässä vaiheessa mitään. Ryöstöviljelyn mahdollisuus on varsin vähäinen, vaikkakin koko alueella on havaittavissa multava kerros ja alueella tiedetään harrastetun maanviljelystä ainakin 1600-luvulla. Näytteitä ei ole otettu savipellosta vaan mineraalimaan alueelta. Jäljelle jäävät vaihtoehdot ovat, että näytteet on otettu liian syvältä tai se, että alueen luonnollinen fosforipitoisuus on poikkeuksellisen matala.

Seuraavilla sivuilla on esitetty Marsbackenista tehdyn fosforianalyysin tulokset karttoina. Kartassa 1 on esitetty fosforin levintä harmaasävykarttana ja kartassa 2 on yhdistetty harmaasävykuva ja Marsbackenin yleiskartta.

Väriskaala: 5 - 190

KARTTA 1

Fosforin levintä näytealueella.
näytteenottoalueen sisällä:

<0,5 mgP/kg	valkea
0,6-3,7 mgP/kg	rasteritiheys 1
3,8-6,8 mgP/kg	rasteritiheys 2
6,9-9,9 mgP/kg	rasteritiheys 3
10,0-13 mgP/kg	rasteritiheys 4
13,1-16,1 mgP/kg	rasteritiheys 5
16,2-19 mgP/kg	rasteritiheys 6
>19 mgP/kg	musta

Väriskaala mustan reunuksen osoittaman

8. YHTEENVETO

Koetutkimuksen perusteella Marsbackenilla sijaitsee aiemmin tunnettujen röykkiöiden lisäksi pronssikaudelle ajoittuva asuinpaikka. Osa keramiikkamateriaalista viittaa myös asutuksen jatkumiseen rautakaudelle. Historiallisten tietojen perusteella paikalla on sijainnut asuinrakennuksia vielä 1600-luvun loppupuolella, jonka jälkeen asutus on keskittynyt 200 m lännempänä sijaitsevalle Skepparsin mäelle.

Asuinpaikan laajuutta ei voida täysin varmasti arvioida nyt tehdyn koekaivauksen perusteella. Löydöt näyttävät kuitenkin keskittyvän maansekaisen röykkiön länsi- ja eteläpuolella olevalle hienohiekkaiselle tasanteelle. Fosforin levintä tukee löytöjen levinnän antamaa kuvaa. Ympäröiviä peltoja tarkasteltasessa löydettiin vain yksi kvartsi-iskos eteläpuoliselta pellolta. Toisaalta lännessä olevalta pellolta on löydetty vasarakirveen osa, joka tosin voi olla joutunut paikalleen vielä pellon ollessa veden alla.

Marsbackenilla sijaitseva pronssikautinen röykkiöhauta sopii hyvin kuvaan pronssikautisen asuinpaikkamateriaalin kanssa. Sitä vastoin alueella sijaitseva maansekainen röykkiö ajoittuu tyyppinsä perusteella rautakautiseksi samoin kuin tutkimuksien aikana havaittu kivilatomus. Karjaan Räckersista tunnetaan kuitenkin maansekaisia pronssikautisia röykkiöitä, joten Marsbackenin röykkiön ajoitus ei välttämättä ole yksiselitteinen.

Alueen muut erilaiset kuopat, röykkiöt, ojat ja painanteet ovat mahdottomia ajoitettavia nyt tehdyn koekaivauksen perusteella. Näyttää kuitenkin siltä, että osa röykkiöistä ja kuopista sekä ilmeisesti kaikki ojat ovat perua historiallisen ajan toiminnasta alueella. Sitä vastoin soikeiden painanteiden ryhmä näyttää kuuluvan esihistorialliseen aikaan, ja kysymyksessä voisivat olla talonpohjat.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA

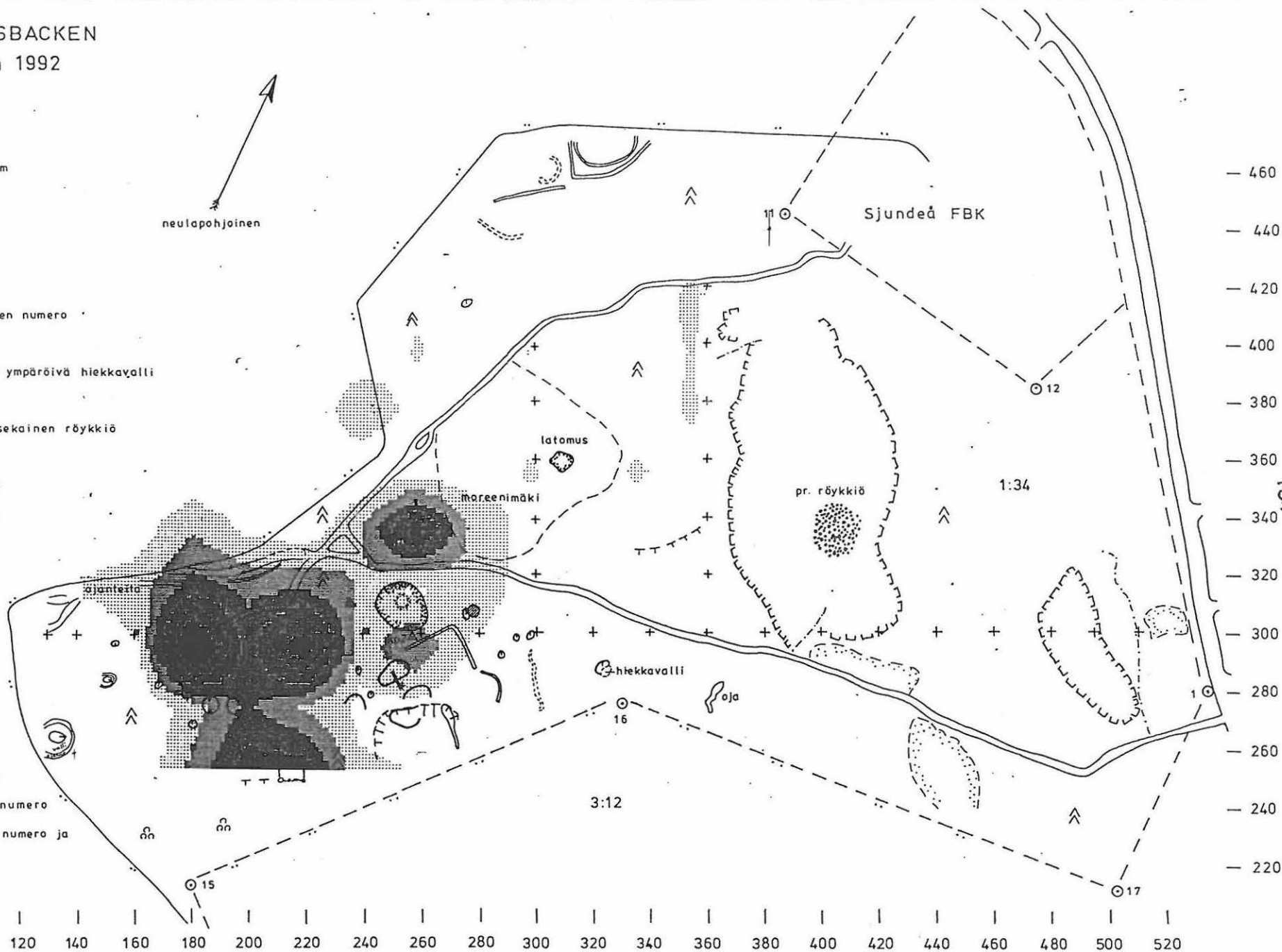
mk 1:1000

piirt. B. Sohlström

50 m

- koekuoppa
- koeoja
- + paalu
- △ kp 1 kiintopiste ja sen numero
- syvennyksiä
- syvennys ja sitä ympäröivä hiekkavalli
- röykkiö
- maan- ja kivensekainen röykkiö
- ojanteita
- - - epäselvä ojanne
- - - kiviperustuksia
- kallio
- pelto
- metsätie
- - - polku
- TTT rinne
- ∞ pensaikko
- ^ kuusimetsä
- hiekkakuoppa
- pr. pronssikautinen
- 1:34 tontin rekisterinumero
- 16 rajapyykki, sen numero ja tontin raja

9. NEGATIIVILUETTELO

(kuvaaja Jukka Moisanen, paitsi erikseen mainituissa)

- 90498 Koeoja A-F10, taso2. N-S. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90499 Koeoja, ruudut C-F10, taso2. S-N. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90500 Koeoja, ruudut D-E10, taso2. W-E. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90501 Koekuoppa282/180, taso 3. Liesi ruudun koilliskulmassa. S-N
- 90502 Koekuoppa282/180, taso 3. Liesi ruudun koilliskulmassa. S-N
- 90503 Koekuoppa278/218, taso 3. S-N. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90504 Koekuoppa 318/180, taso2. N-S. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90505 Koekuoppa 318/180, ruutu 319/181, taso2. Suorakaiteen muotoinen tumma värjäytymä. N-S. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90506 Koekuoppa 318/180, ruutu 318-319/180, taso2. Suorakaiteen muotoinen tumma värjäytymä. N-S. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90507 Koeoja A-F10, taso 3. S-N. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90508 Koeoja A-F10, taso 3. N-S. Kuvaaja Beatrice Sohlström
- 90509 Koeoja, ruudut C-D10. Paalunjäljeksi tulkittu värjäytymä tasossa 3. W-E.
- 90510 Koeoja, ruutu A10. Paalunjäljeksi tulkittu värjäytymä tasossa 3. E-W.
- 90511 Koekuoppa 300/240, taso 3. E-W.
- 90512 Pronssikautinen rökkiö (Marsbacken 1) hoidon jälkeen. W-E.
- 90513 Koekuoppa278/218, taso 4. E-W.
- 90514 Koekuoppa278/218, taso 4. Koekuopan koilliskulmassa oleva tulisija. W-E.
- 90515 Koeoja, ruudut C-D10. Oletetun paalunsijan kohta profiilissa. Huomaa sekundaarinen turve vallin kohdalla. W-E.
- 90516 Beatrice Sohlström piirtämässä koeojan profiilia.
- 90517 Koekuoppa278/218, 5 krs. Tulisijanpaikka profiilissa ja tasossa. S-N.
- 90518 Yleiskuva Marsbackenista. Kuvattu Skepparsin tieltä lännestä. Panoraama, 4 kuvaa. W-E.

- 90519 Yleiskuva Marsbackenista. Kuvattu Skepparsin tieltä lännestä. Panoraama, 4 kuvaa. W-E.
- 90520 Yleiskuva Marsbackenista. Kuvattu Skepparsin tieltä lännestä. Panoraama, 4 kuvaa. W-E.
- 90521 Yleiskuva Marsbackenista. Kuvattu Skepparsin tieltä lännestä. Panoraama, 4 kuvaa. W-E.
- 90533 Raivausjätteiden polttamista hoitoalueen länsipuolisilla pelloilla. NW-SE.

10. DIALUETTELO

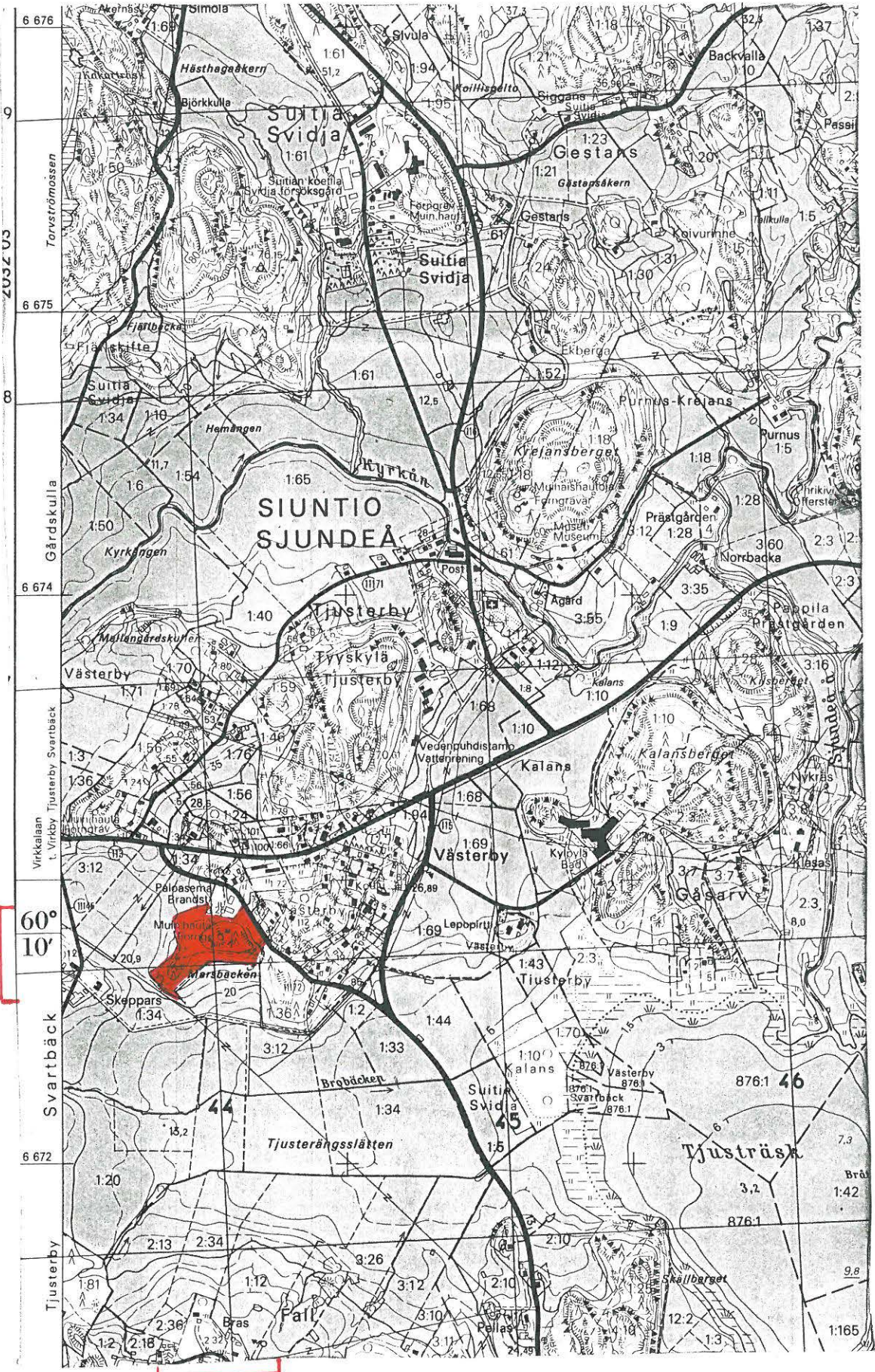
(kuvaaja Jukka Moisanen, paitsi erikseen mainituissa)

- 26236 Marsbackenin maansekainen röykkiö ennen hoitotöitä. E-W.
- 26237 Marsbackenin maansekainen röykkiö ennen hoitotöitä. SE-NW.
- 26238 Marsbackenin muinaisjäännösalueen lounaisin kärki. Taustalla Skepparsin tila. NE-SW.
- 26239 Kumpare, jolla sijaitsee hajoitutun röykkiön pohja. Kuva ennen raivausta. W-E.
- 26240 Hajoitettu röykkiö ennen raivausta. W-E.
- 26241 Marsbackenin muinaisjäännösaluetta ennen raivausta. Etualalla kumpare, jolla hajotettu röykkiö sijaitsee. E-W.
- 26242 Marsbackenin pronssikautinen röykkiö ennen raivaustöitä. W-E.
- 26243 Marsbackenin pronssikautinen röykkiö ennen raivaustöitä. N-S.
- 26244 Koeoja, ruudut C-D10. Paalunjäljeksi tulkittu värjäytymä tasossa 3. W-E.
- 26245 Pronssikautinen röykkiö (Marsbacken 1) hoidon jälkeen. W-E.
- 26246 Koekuoppa278/218, taso 4. Koekuopan koilliskulmassa oleva tulisija. W-E.
- 26247 Raivausjätteiden polttamista hoitoalueen länsipuolisilla pelloilla. NW-SE.

11. KARTTALUETTELO

Yleiskartta	1:1000	A2	22
Korkeuskäyräkartta	1:1000	A2	23
Pinta- ja pohjavaaituskartta	1:50	A3	24
Koeoja, ruudut A-F, tasot 1 ja 2	1:50	A4	25
Koeoja, ruudut A-F, tasot 3 ja 4	1:50	A4	26
Koekuoppa 278/218, tasot 3, 4 ja 5	1:50	A4	27
Koekuoppa 282/180, taso 3	1:50	A4	28
Koekuoppa 300/160, tasot 1, 2 ja 4	1:50	A4	29
Koekuoppa 300/180, tasot 1 ja 3	1:50	A4	30
Koekuoppa 300/200, taso 3	1:50	A4	31
Koekuoppa 300/220, tasot 3 ja 4	1:50	A4	32
Koekuoppa 300/240, taso 3	1:50	A4	33
Koekuoppa 318/180, taso 2	1:50	A4	34
Koekuoppa 326/258, tasot 2, 3 ja 4	1:50	A4	35
N-S -profiili koeojassa, ruudut A-F, lännestä katsottuna	1:25	A4	36
W-E-profiili 284/180-182 etelästä koekuopassa 282/180	1:25	A4	37

PERUSKARTTAOTE 2032 06 SIUNTO

6672 10-88

2510 32-50

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA

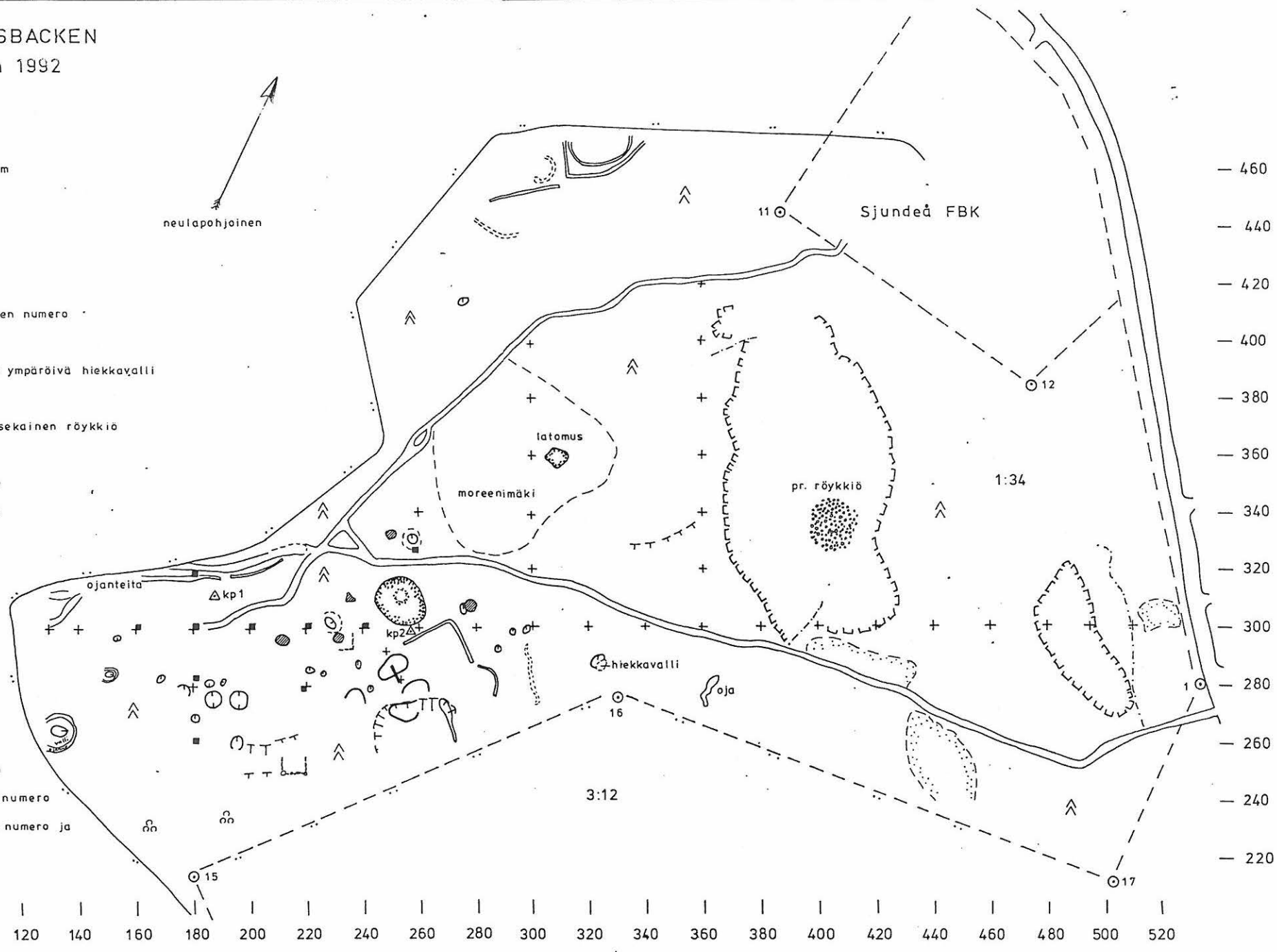
mk 1:1000

piirt. B. Sohlström

50 m

- koekuoppa
- koeoja
- + paalu
- △ kp 1 kiintopiste ja sen numero
- syvennyksiä
- syvennys ja sitä ympäröivä hiekkavalli
- rökkiö
- maan- ja kivensekainen rökkiö
- o ojanteita
- - - epäselvä ojanne
- - - kiviperustuksia
- kallio
- pelto
- metsätie
- - - polku
- TTT rinne
- oo pensaikko
- ^ kuusimetsä
- hiekkakuoppa
- pr. pronssikautinen
- 1:34 tontin rekisterinumero
- 16 rajapyykki, sen numero ja tontin raja

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisänen 1992

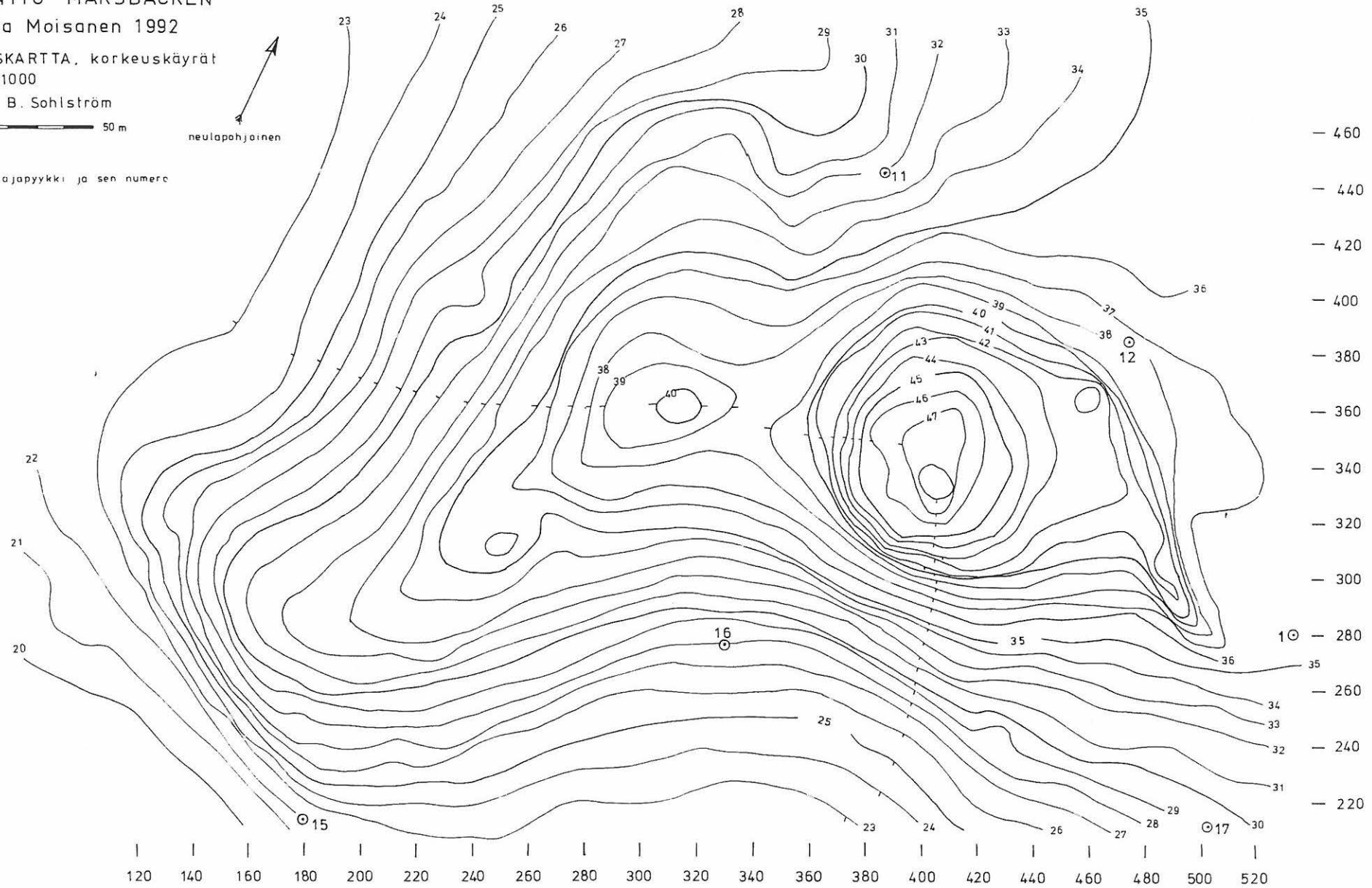
YLEISKARTTA, korkeuskäyrät
mk 1.1000

piirt. B. Sohlström

50 m

neulapohjainen

16 rajapyykki ja sen numero

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA, korkeuskäyrät

mk 1:1000

piirt. B. Sohlström

50 m

neulapohjoinen

neulapohjoinen

Sjundeå FBK

16 rajapyykki, sen numero
kakköppa

koeaja

+ paalu

△ kp1 kiintopiste ja sen numero

○ syvennyksiä

○ syvennys ja sitä ympäröivä hiekkavalli

● rökkiä

● maan- ja kivensekinen rökkiä

o ojanleitä

o epaseiva ojanne

o kiviperustuksia

o kalliota

o pelto

o metsätie

o polku

o rinne

o pensaikko

o kuusimetsä

o hiekkaköppa

o pr pronssikautinen

1.34 tontin rekisterinumbera

○ rajapyykki, sen numero ja tontin raja

120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 320 340 360 380 400 420 440 460 480 500 520

— 460

— 440

— 420

— 400

— 380

— 360

— 340

— 320

— 300

— 280

— 260

— 240

— 220

PÄÄTISKÄISKOPPIO
22+23

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA

koekuopat ja koeoja

mk 1:50

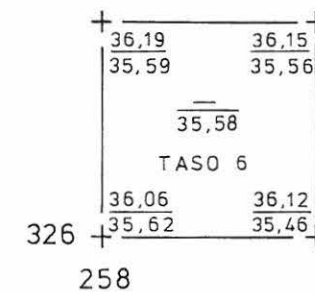
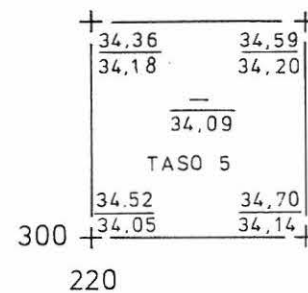
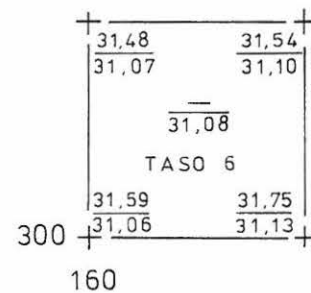
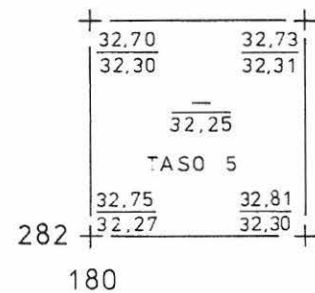
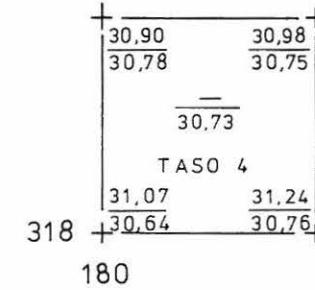
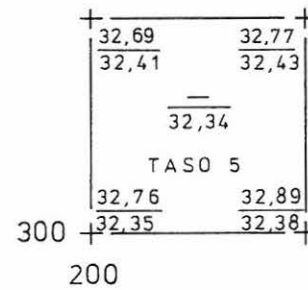
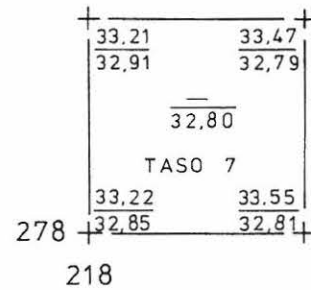
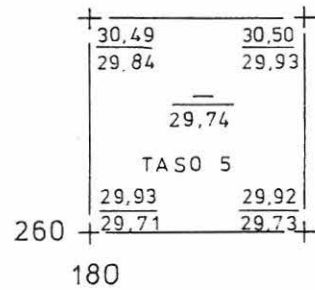
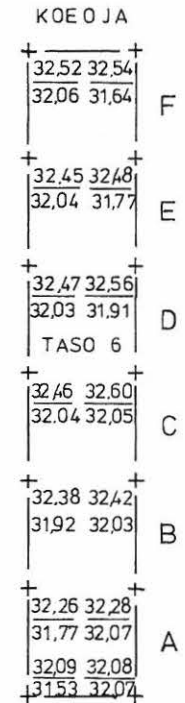
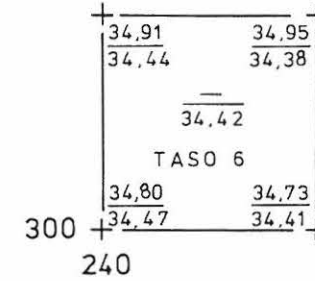
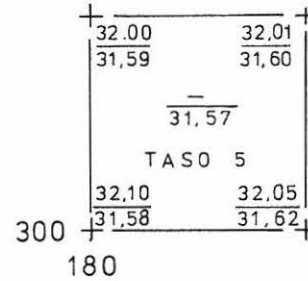
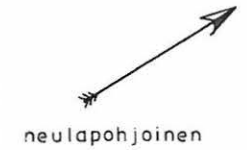
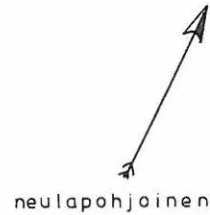
piirt. B. Sohlström

 2m

$\frac{30,49}{29,84}$ pintavaaitus mmpy.
 $\frac{29,84}{29,74}$ pohjavaaitus mmpy.

$\frac{29,74}{29,74}$ ainoastaan pohjavaaitus mmpy.

TASOT 4-7 pohjatasot

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

KOEOJA, ruudut A-F

Tasot 1 ja 2

mk 1:50

kp = 34,71 mmpy.

kp lukema = 056

piirt. B. Sohlström

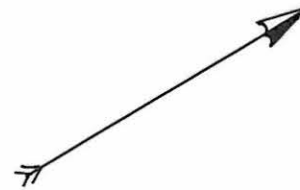
2 m

- likamaa
- heikko likamaa
- hiili- ja nokimaa
- nokimaa
- puhdas keltainen hieno hiekka

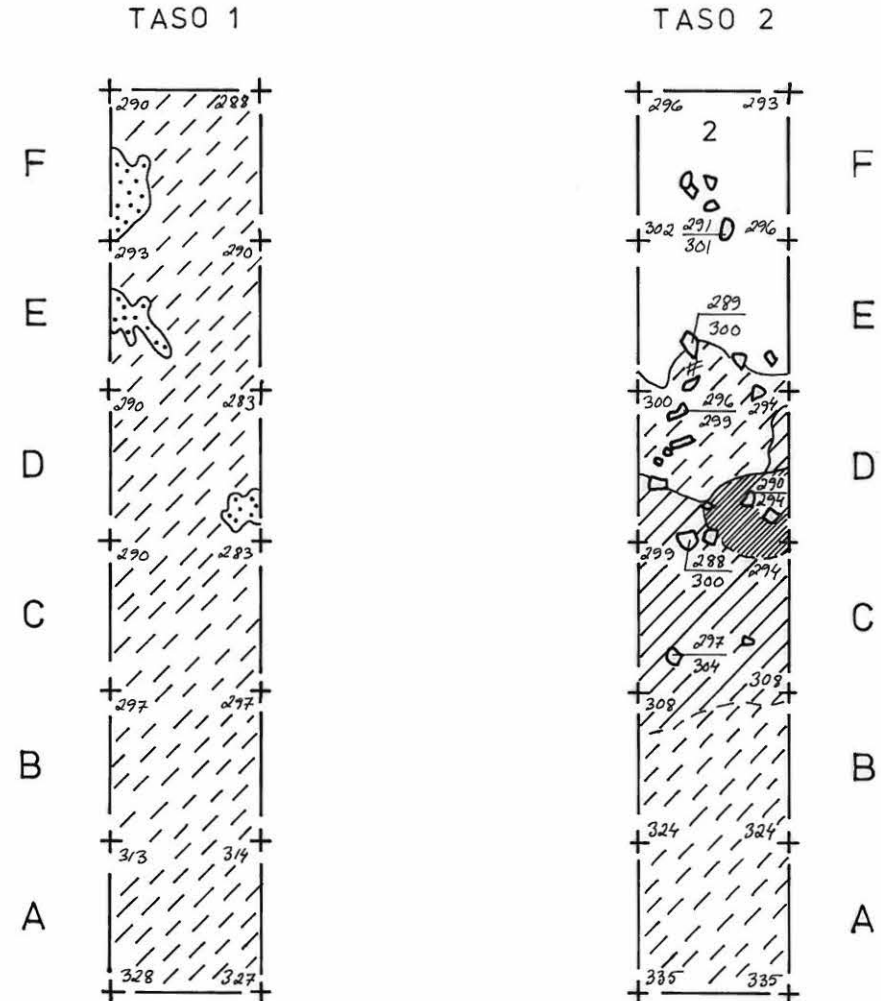
hiiltä

$\frac{291}{301}$ o kivi vaaituslukuineen

--- epäselvä raja

neulapohjoinen

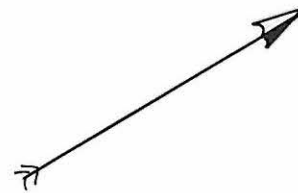
SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

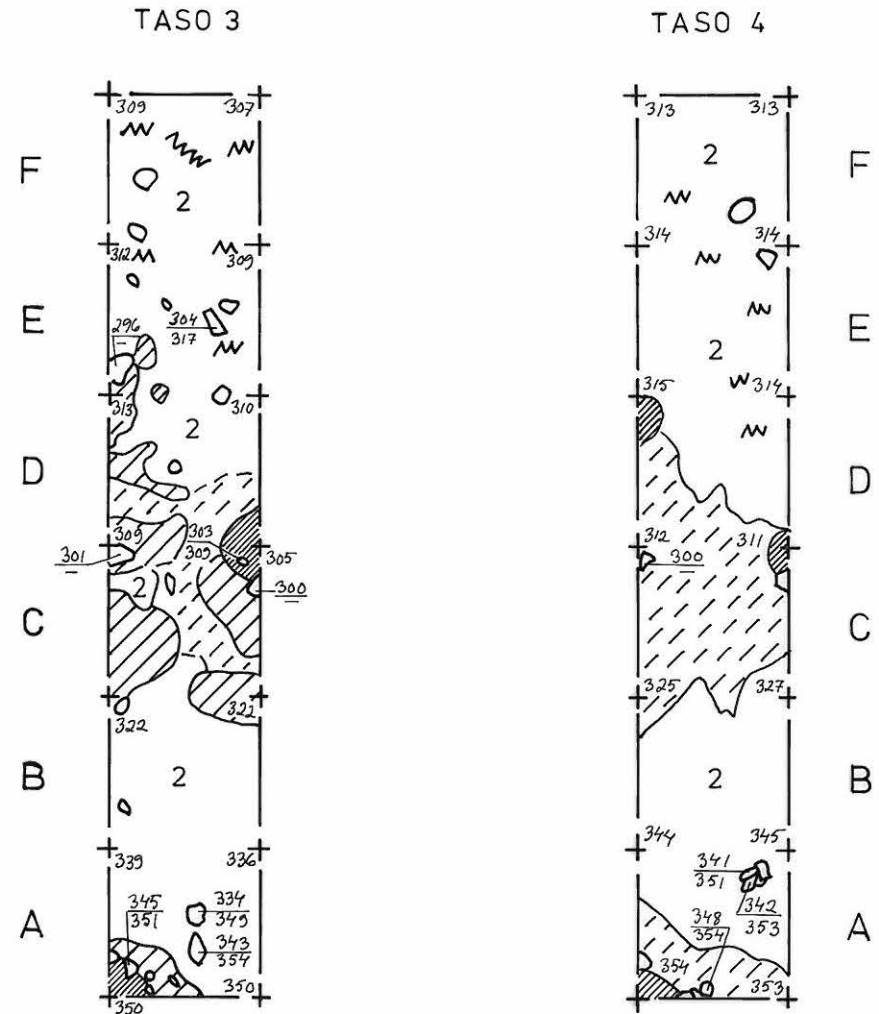
KOEOJA, ruudut A-F
 Tasot 3 ja 4
 mk 1:50
 kp = 34,71 mmpy.
 kp lukema = 056
 piirt. B.Sohlström ja
 J. Moisanen

2 m

- likamaa
- heikko likamaa
- hiili- ja nokimaa
- 2 keltainen hieno hiekka
- $\frac{337}{349}$ kivi vaaituslukuineen
- w ruostehiekka
- - - - epäselvä raja
- — selvä raja

neulapohjoinen

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisänen 1992

Koekuoppa 278/218

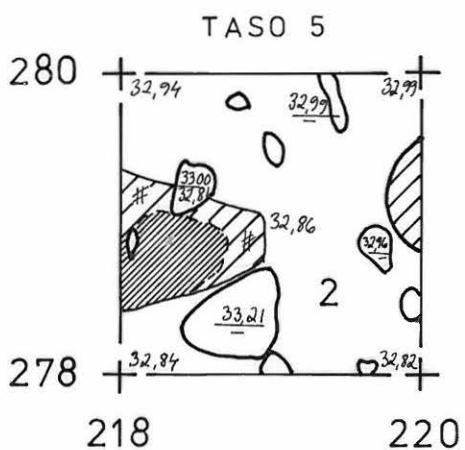
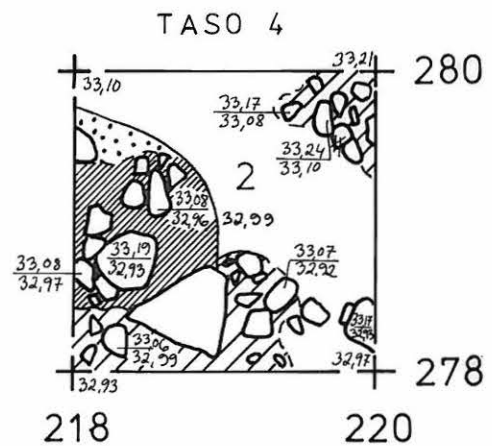
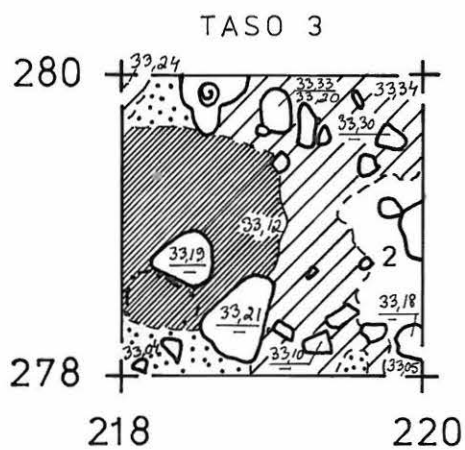
Tasot 3, 4 ja 5

mk 1:50

piirt. B. Sohlström

 2 m

neulapohjoinen

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 282/180

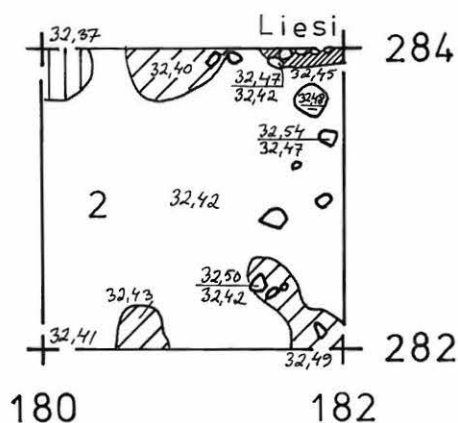
Taso 3

mk 1:50

piirt. B. Sohlström

 2 m

neulapohjoinen

likamaa

punaruskea likamaa

hiili- ja nokimaa

2 puhdas keltainen karkea hiekka

 kivi

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 300/160

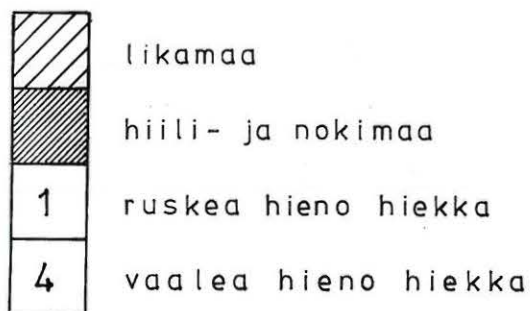
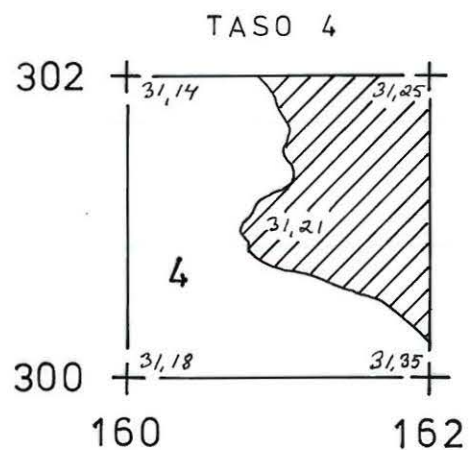
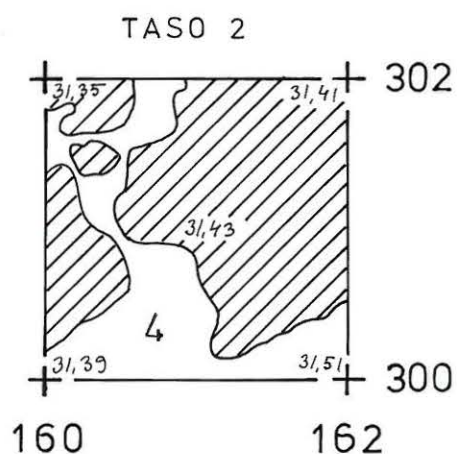
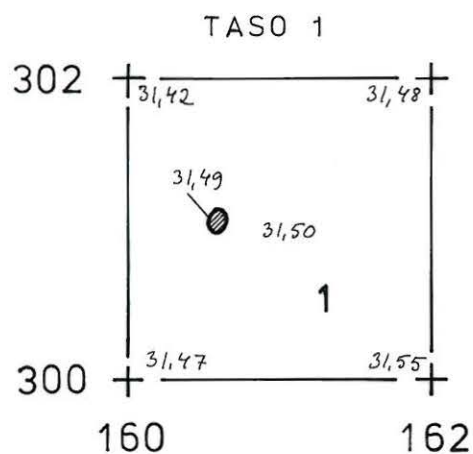
Tasot 1, 2 ja 4

mk 1:50

piirt. B. Sohlström

 2 m

neulapohjoinen

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 300/180

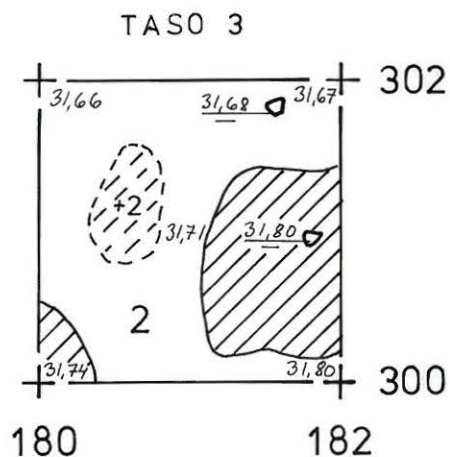
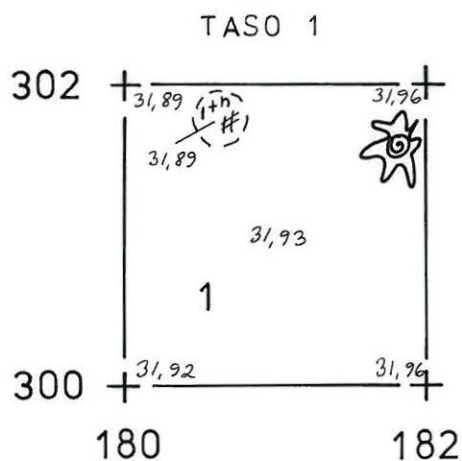
Tasot 1, 3

mk 1:50

piirt. B. Sohlström

 2 m

neulapohjoinen

	likamaa
	heikko likamaa ja keltainen hieno hiekka
	noen- ja hiilensekainen ruskea hiekka
	ruskea hieno hiekka
	keltainen hieno hiekka
	kivi
	selvä raja
	epäselvä raja
	kanto

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 300/200

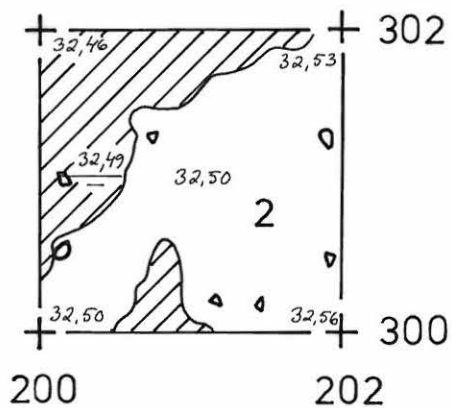
Taso 3

mk 1:50

piirt. B. Sohlström

 2 m

neulapohjoinen

likamaa

2 keltainen hieno hiekka

kivi

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 300/220

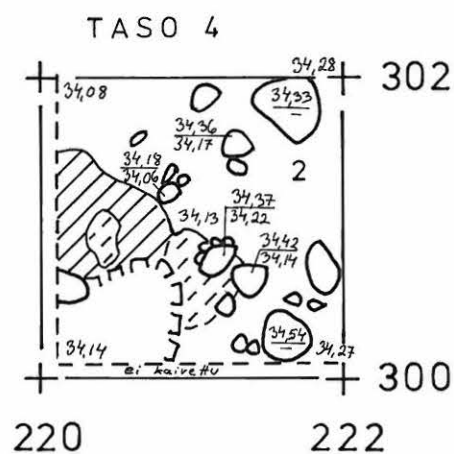
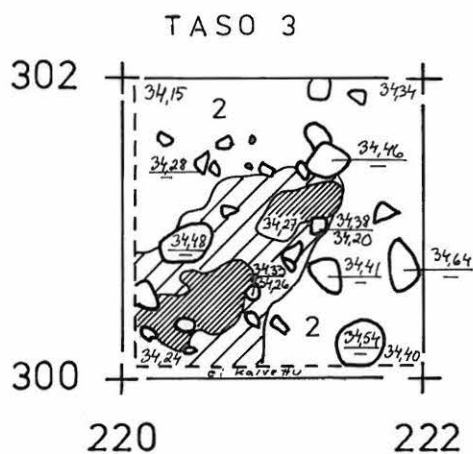
Tasot 3 ja 4

mk 1:50

piirt. B. Sohlström

 2 m

neulapohjoinen

likamaa

heikko likamaa

hiili- ja nokimaa

2

puhdas keltainen karkea hiekka

kivi

epäselvä raja

selvä raja

kallio

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 300/240

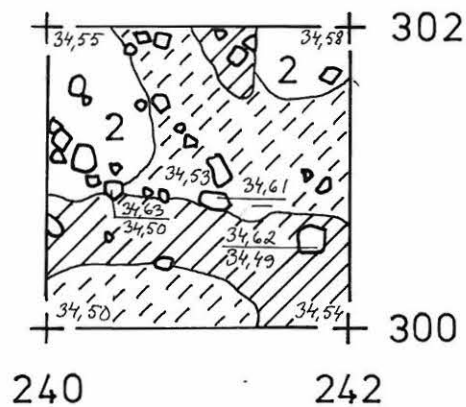
Taso 3

mk 1:50

piirt. J. Moisanen

 2 m

neulapohjoinen

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

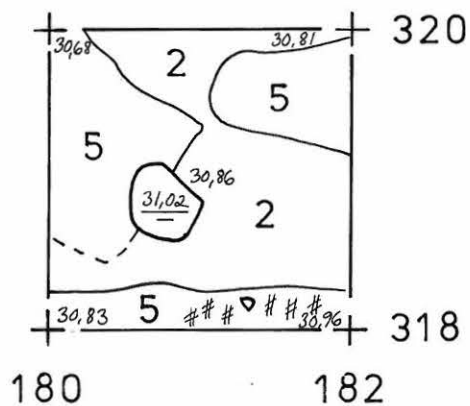
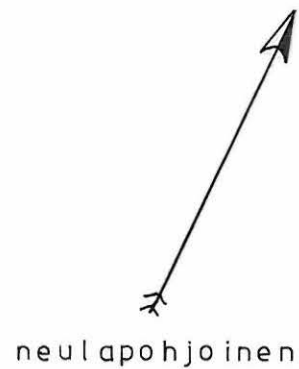
Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 318/180

Taso 2

mk 1:50

piirt. B. Sohlström

 2 m

2	puhdas keltainen hieno hiekka
5	sekoittunut vaaleanruskea hieno hiekka
- # hiiltä
- ▽ kiviä
- - - epäselvä raja
- selvä raja

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

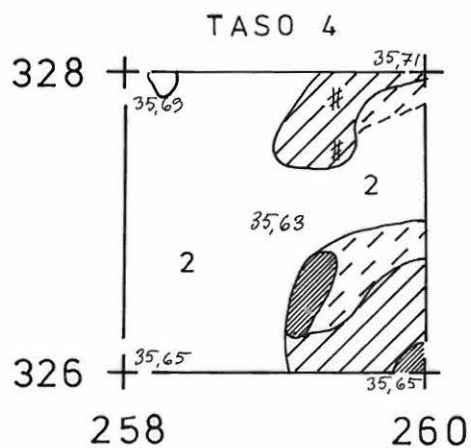
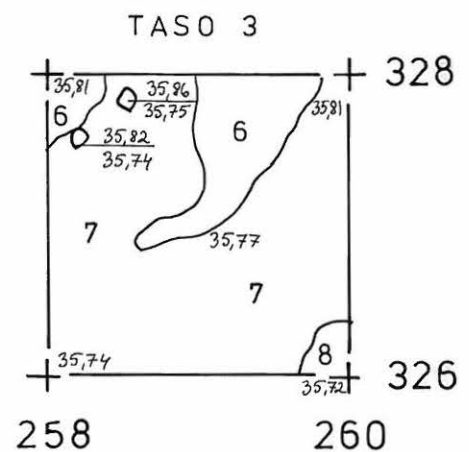
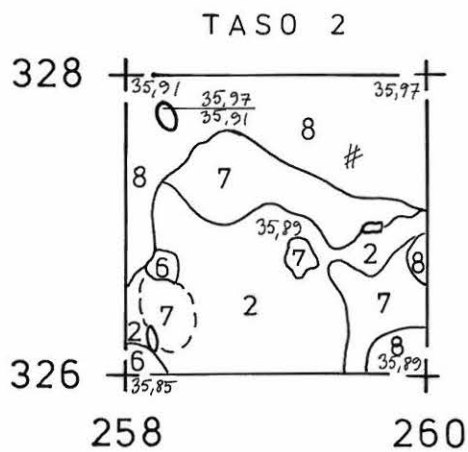
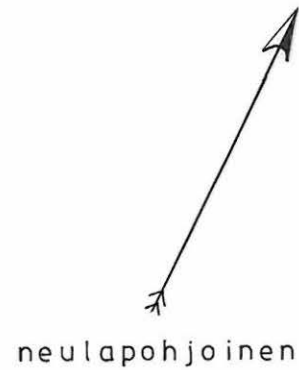
Jukka Moisanen 1992

Koekuoppa 326 / 258

Tasot 2,3 ja 4

mk 1:50

piirt. B.Sohlström ja J.Moisanen

 2 m

Vaaitukset on merkitty absoluuttisina korkeuksina mmpy.

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

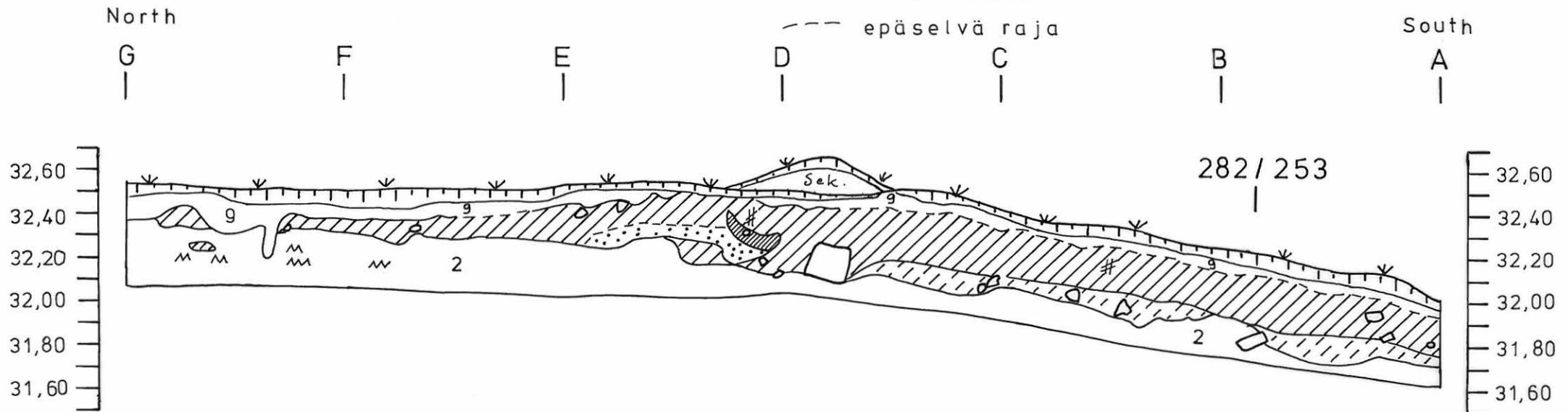
N-S -profiili koejassa, ruudut A-F,

länneä katsottuna

mk 1:25

piirt. B. Sohlström

1 m

SIUNTIO MARSBACKEN

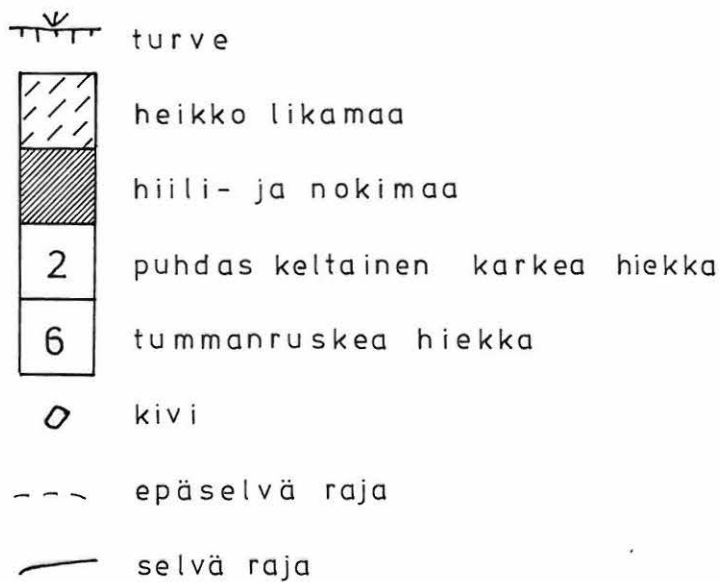
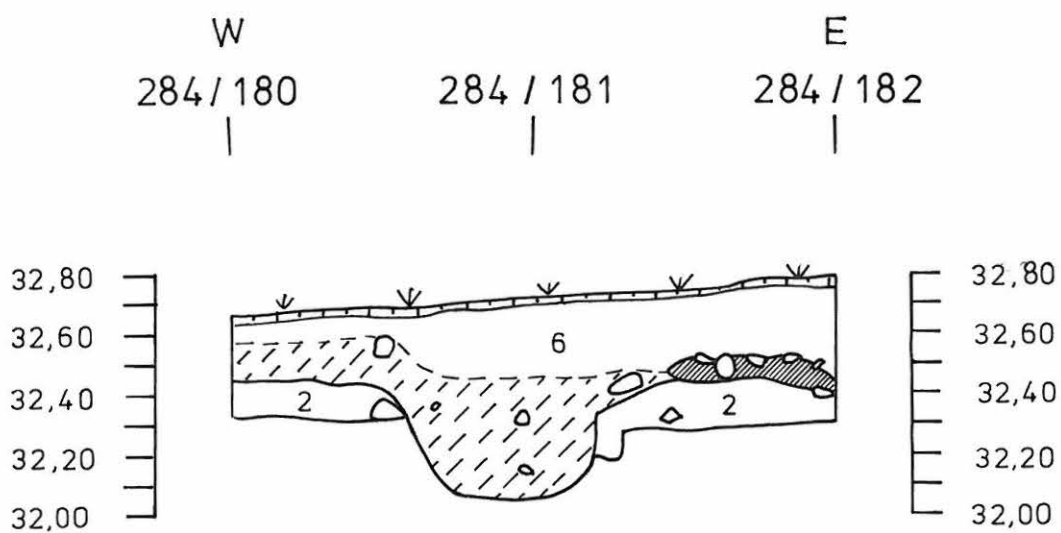
Jukka Moisanen 1992

W-E -profiili 284/180 - 182 etelästä

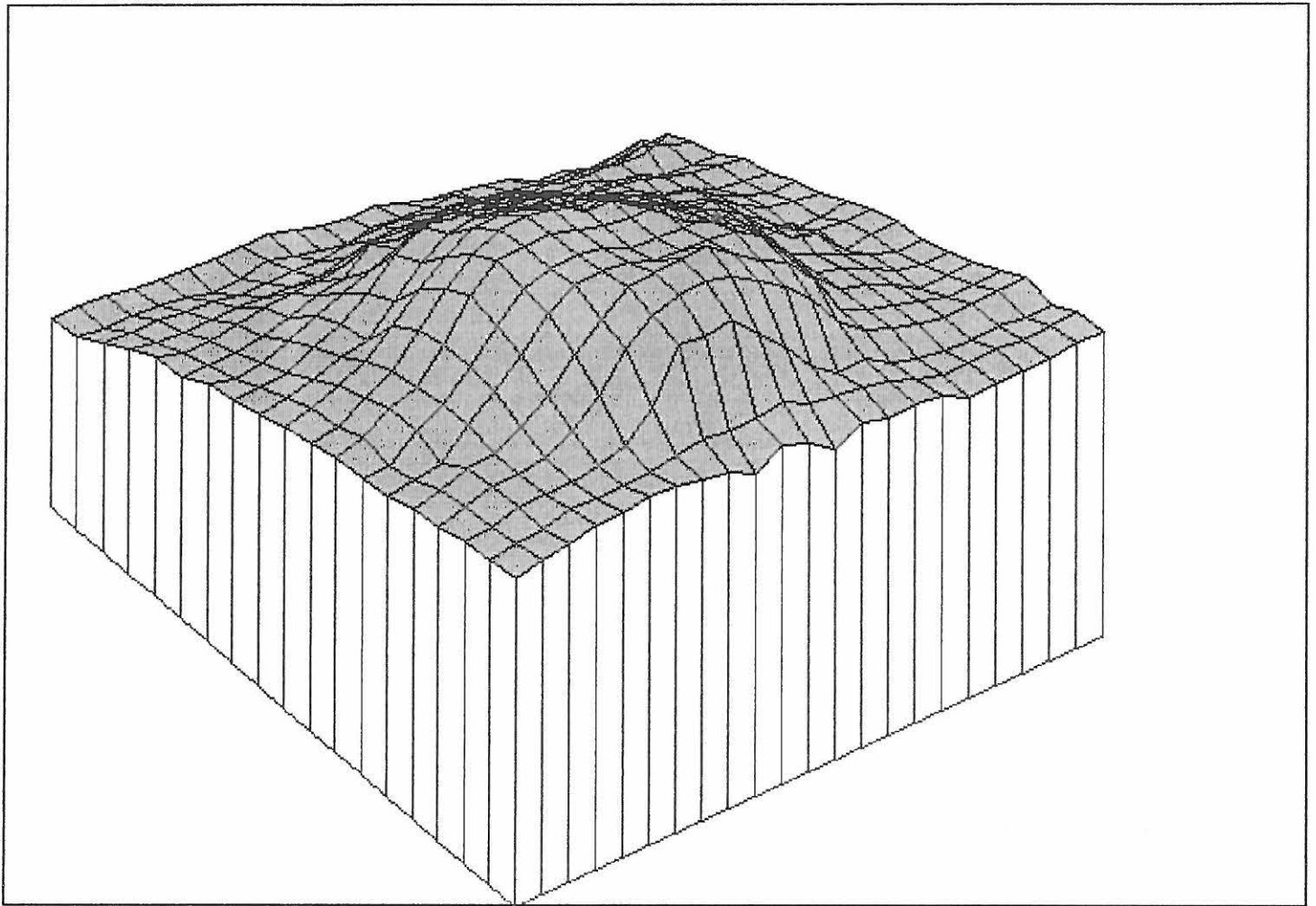
koekuopassa 282/180

mk 1:25

piirt. B. Sohlström

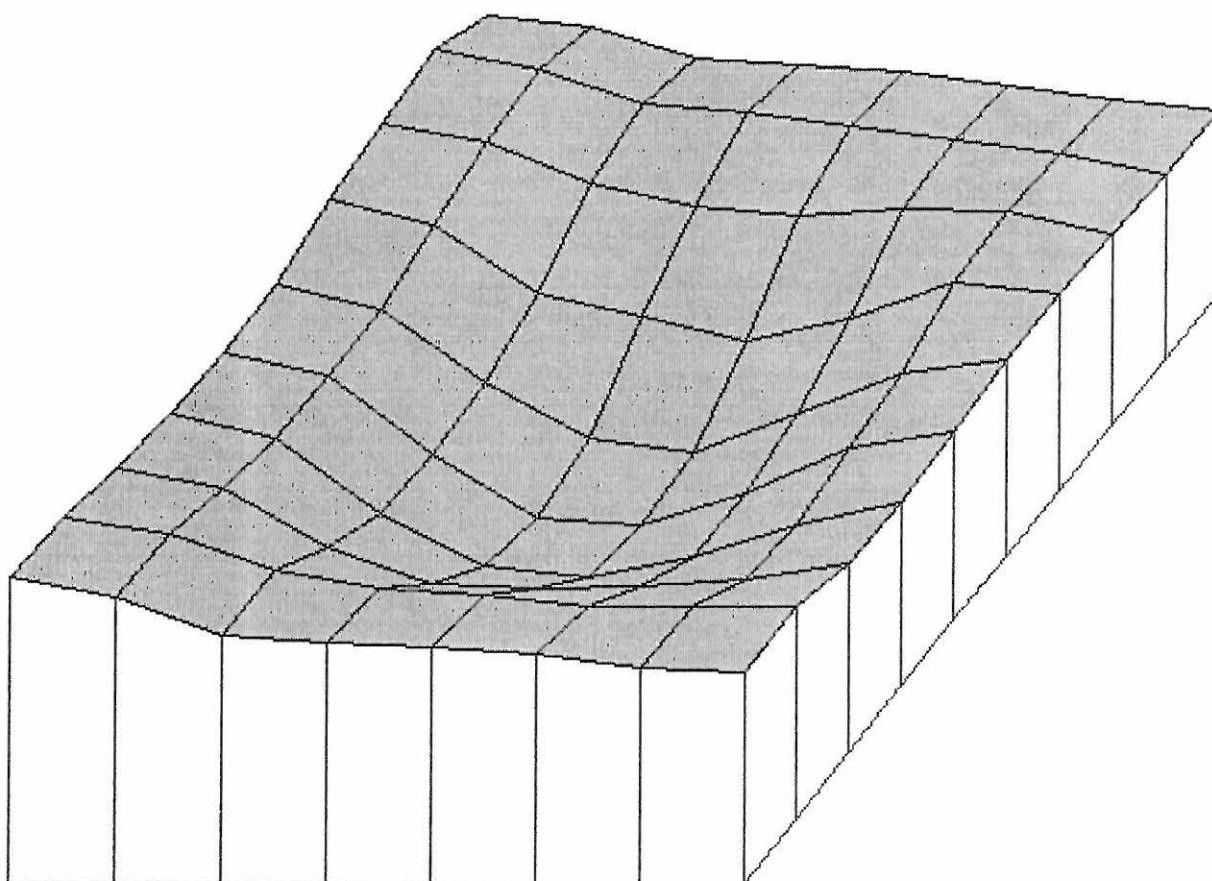
 1 m

Siuntio 37-39 Marsbacken Maansekainen röykkiö

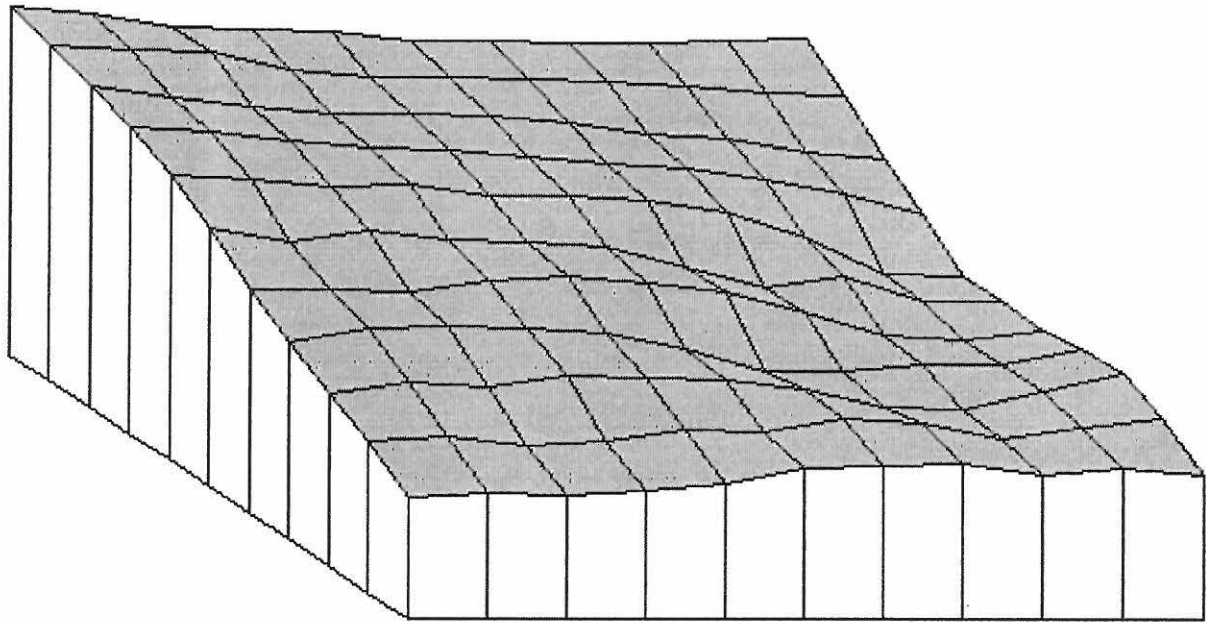
NW >hor 2.0 >ver 1.2 zk 0.55 persp: 6

Siuntio 37-39 Marsbacken Yksi kuopista, perustaso 31 n.mpy

SE >hor 2.0 >ver 1.6 zk 0.55 persp: 0

Siuntio 37-39 Marsbacken Soikea painanne, länsipuoli (perustaso 31,00 m.mpy)

SW >hor 2.0 >ver 3.0 zk 0.55 persp: 0

LÖYTYNEEN LEIVINTÄ KOKKUOPIEN PERUSTEELLA

SIUNTIO MARSBACKEN

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA, korkeuskäyrät

mk 1:1000

piirt. B. Sohlström

50 m

neulapahjainen

neulapahjainen

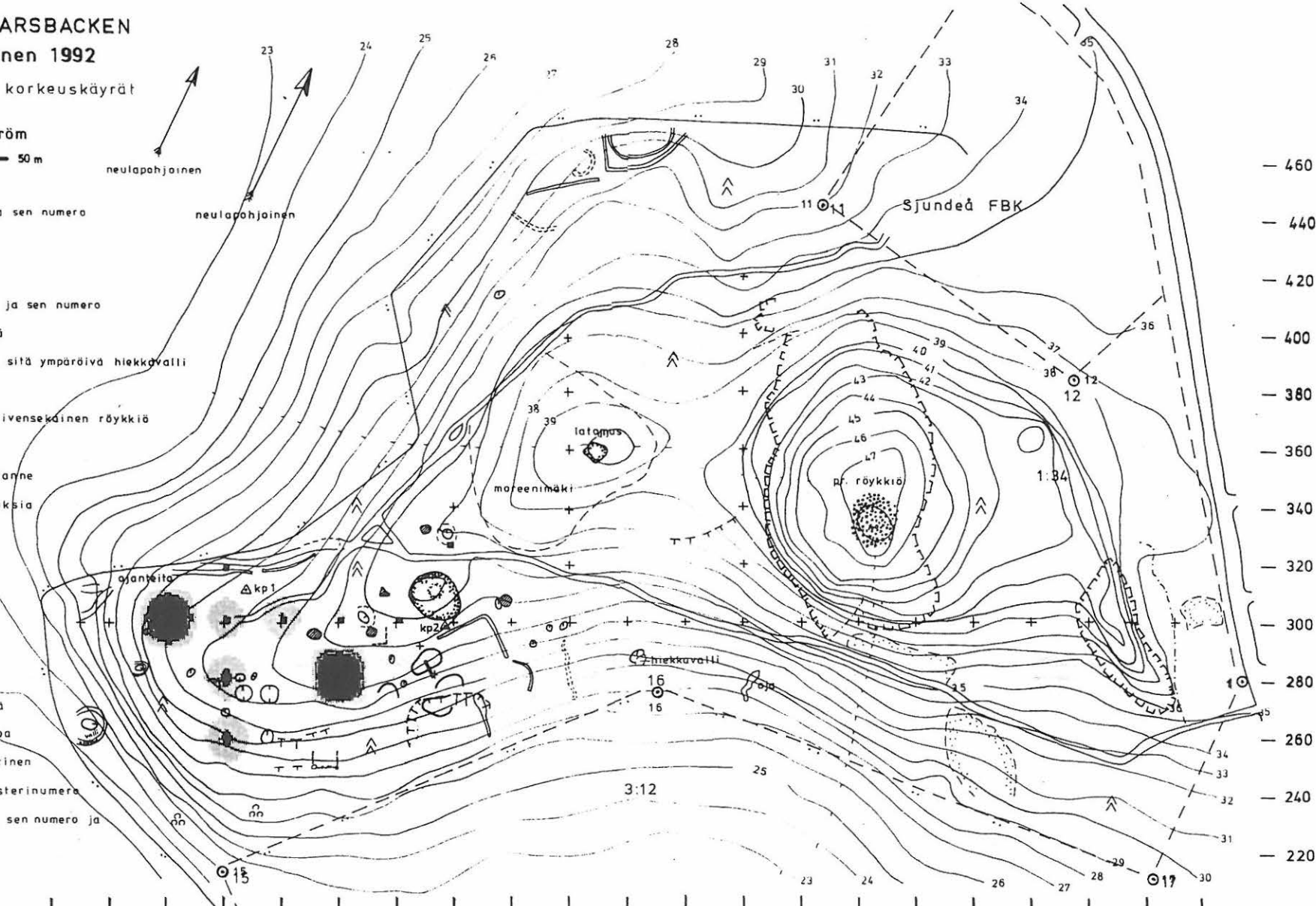
Sjundeå FBK

— 460
— 440
— 420
— 400
— 380
— 360
— 340
— 320
— 300
— 280
— 260
— 240
— 220

11.

- 16 rajapyykki ja sen numero
- 16 KOKKUOPPA
- kaeoja
- + paalu
- △ kp1 kiintopiste ja sen numero
- syvennyksiä
- syvennys ja sitä ympäröivä hiekkavalli
- rökkiö
- maan- ja kivisekainen rökkiö
- ajanteita
- epäselvä ajanne
- kiviperustuksia
- kalliota
- pelto
- metsätie
- polku
- rinne
- pensaikko
- kuusimetsä
- hiekkakuoppa
- pr. pronssikautinen
- 1:34 tontin rekisterinumero
- rajapyykki, sen numero ja tontin raja

120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 320 340 360 380 400 420 440 460 480 500 520

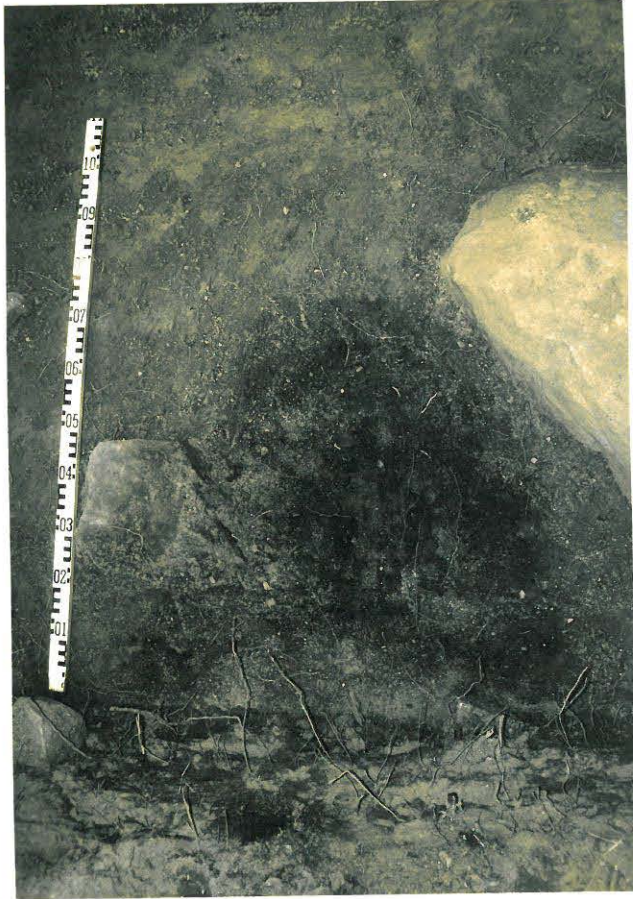
SIUNTIO 37-39 MARSBACKEN

90518 - 90521 yleiskuva Marsbackenista. kuvattu skepparsin tieltä
lännestä. Panoraama. 4 kuvaa W-E.

A. Moisanen -92

SIUNTIO 37-39 MARSBACKEN

90517 Koekuoppa 278/218,5 krs.
tulisijanpaikka profiilissa
ja tasossa, S-N.

90509

Koe oja, ruudut C-D10.
paaluajäljeksi työkittu
värjäytymä tasossa 3.
W-E.

90509

90501

Koekuoppa 282/180
tasossa 3. liesiruudun
koillis-kulmassa S-N

43

SIUNTIO [37-39] MARSBACKEN

90533. Raivausjätteen polttamista hoitoalueen
länsipuolisilla pelloilla. NW-SE

90512. Pronssikeuhkinen röykkiö (Marsbacken)
hoidon jälkeen. W-E

SIUNTIO MARSBACKEN
FOSFORIANALYYSI
1992

Näytteet analysoitiin Arrheniuksen sitruunahappomenetelmän rutiinisovelluksella. Näytteet uutettiin 2 % sitruunahapolla. Uute kehitettiin ammoniummolybdaatti-rikkihappoliuoksella. Liuoksen väri-intensiteetti mitattiin kolorimetrillä. Saatu tulos kalibroitiin fosforipitoisuudeksi vertailunäytteiden perusteella. Laboratorio analyysi onnistui normaalisti ja sujui hyvin.

Huomattavan alhaiset, "normaalia" alhaisemmat pitoisuudet koko näytesarjassa, herättivät epäilyksen laboratorion virheestä. Osa näyteistä analysoitiin toiseen kertaan, täsmälleen samoin tuloksin. Näytteiden fosforipitoisuudet ovat todellakin hyvin alhaisia.

Pitoisuuksien keskiarvo on noin 3 mg P /kg maata, suurin arvo on 21 mg.

Kokemuksen mukaan hiekkaisen metsämaan (karu mäntykangas) taustapitoisuudet ovat rikastumiskerroksen alaosassa keskimäärin 10-30 mg P /kg maata. Tämän näytesarjan pitoisuudet ovat vielä alhaisempia, kuin karun heikkakankaan pitoisuudet.

Mikä selittää nämä "normaalia" alhaisemmat pitoisuudet? Ensimmäiseksi kannattaa tutkia näytteenotto; mistä kohtaa maaprofiilista näytteet on otettu, miltä syvyydeltä? Mikä on ollut näytteenottoalueen maalaji?

Alhaiset pitoisuudet saattavat johtua seuraavista syistä:

- 1 Alueen maaperä on emäksinen, fosfori ei sitoudu seskvioksideihin, jolloin käytetty uutosluios ei liuota fosforia näytteestä
- 2 Näytteet on otettu hyvin syvältä pohjamaasta, missä uutettua fosforia ei kuulu olla.
- 3 Näytteet on otettu savimaasta pellolta, huomattavasti kyntökerroksen alarajaa syvemmältä. Savimaassa fosfori ei välttämättä kulkeudu kovin syvälle, vaan sitoutuu pintaosiin. Kuitenkin savi-silttipellosta on aiemmin muualta otettu näytteitä heti kyntökerroksen alapuolelta ja näissä näytteissä on kivikautinen asuinpaikka erottunut selvästi.
- 4 Alue on ryöstöviljelty. Esim: maa kaskettu, viljelty muutamia vuosia viljalla, sitten nauriilla muutamia vuosia, sitten peltona ilman kunnollista lannoitusta ja kesannointia, ei laiduntamista.
- 5 Alue on jostain muusta syystä fosforiton. (voimakas eroosio ?)

Joka tapauksessa näytteet eivät anna pienintäkään viitettä ihmisperäisestä ylimääräisestä fosforista. 2 ja 3 tapauksessa voidaan "tikulla tonkimalla" ja "hiuksia halkomalla" epäillä alueen lounaisosassa olleen jotain fosforipitoisuutta lisäävää toimintaa (ellei päin vastoin: lounaisosassa ei ole ollut fosforia hävittävää toimintaa).

Espoo 17.1. 1993

Timo Jussila
Mikroliitti Oy

Siuntio Marsbacken Fosforianalyysi 1992				nro	X	Y	P	nro	X	Y	P
				65	360	260	1.1	10	260	260	2.2
				67	360	300	1.1	21	270	170	2.2
näytteet pitoisuus- järjestyksessä				85	420	320	1.1	22	280	160	2.2
P = P mg/kg				91	440	320	1.1	71	380	360	2.2
				92	440	330	1.1	117	430	340	2.2
				101	400	310	1.1	79	400	300	2.4
nro	X	Y	P	102	400	330	1.1	82	400	360	2.4
77	400	280	0.4	105	410	350	1.1	111	420	290	2.4
106	410	340	0.4	114	420	350	1.1	112	420	310	2.4
108	410	320	0.4	116	430	350	1.1	58	340	340	2.6
49	320	220	0.7	123	430	280	1.1	60	340	300	2.6
61	340	280	0.7	125	440	270	1.1	70	360	360	2.6
66	360	280	0.7	29	280	300	1.3	78	400	260	2.6
80	400	320	0.7	30	280	320	1.3	129	450	320	2.6
86	420	300	0.7	33	300	380	1.3	8	260	240	2.8
90	440	300	0.7	35	300	340	1.3	45	300	140	2.8
93	440	340	0.7	37	300	300	1.3	83	420	360	2.8
94	440	350	0.7	68	360	320	1.3	20	270	180	3.5
95	440	360	0.7	69	360	340	1.3	26	280	240	3.5
97	450	370	0.7	73	380	320	1.3	17	270	210	3.7
99	450	350	0.7	84	420	340	1.3	44	300	160	3.7
103	400	350	0.7	87	420	280	1.3	38	300	280	3.9
104	410	360	0.7	121	430	300	1.3	52	320	280	4.1
107	410	330	0.7	14	270	240	1.5	16	270	220	4.4
120	430	310	0.7	34	300	360	1.5	47	320	180	4.4
122	430	290	0.7	36	300	320	1.5	40	300	240	4.6
126	440	290	0.7	39	300	260	1.5	50	320	240	4.6
54	320	320	0.9	53	320	300	1.5	64	360	240	4.6
62	340	260	0.9	59	340	320	1.5	2	260	180	5.5
63	340	240	0.9	72	380	340	1.5	15	270	230	6.5
74	380	300	0.9	96	440	370	1.5	41	300	220	6.8
75	380	280	0.9	98	450	360	1.5	42	300	200	6.8
76	380	260	0.9	113	420	330	1.5	27	280	260	7.2
89	440	280	0.9	115	430	360	1.5	18	270	200	7.8
109	410	310	0.9	119	430	320	1.5	19	270	190	8.3
110	420	270	0.9	124	430	270	1.5	24	280	200	8.3
118	430	330	0.9	11	270	270	1.7	43	300	180	8.3
127	440	310	0.9	13	270	250	1.7	3	260	190	9.8
128	450	330	0.9	28	280	280	1.7	4	260	200	10.9
130	450	310	0.9	48	320	200	1.7	7	260	230	10.9
12	270	260	1.1	56	320	360	1.7	6	260	220	11.1
31	280	340	1.1	81	400	340	1.7	51	320	260	14.0
32	280	360	1.1	88	420	260	1.7	5	260	210	14.4
46	320	160	1.1	100	450	340	1.7	25	280	220	17.7
55	320	340	1.1	1	260	170	2.2	23	280	180	20.7
57	340	360	1.1	9	260	250	2.2				

Siuntio Marsbacken
fosforianalyysi 1992
näytteet numerojärjes-
tyksessä
P = P mg/kg

nro	X	Y	P	nro	X	Y	P
1	260	170	2.2	41	300	220	6.8
2	260	180	5.5	42	300	200	6.8
3	260	190	9.8	43	300	180	8.3
4	260	200	10.9	44	300	160	3.7
5	260	210	14.4	45	300	140	2.8
6	260	220	11.1	46	320	160	1.1
7	260	230	10.9	47	320	180	4.4
8	260	240	2.8	48	320	200	1.7
9	260	250	2.2	49	320	220	0.7
10	260	260	2.2	50	320	240	4.6
11	270	270	1.7	51	320	260	14.0
12	270	260	1.1	52	320	280	4.1
13	270	250	1.7	53	320	300	1.5
14	270	240	1.5	54	320	320	0.9
15	270	230	6.5	55	320	340	1.1
16	270	220	4.4	56	320	360	1.7
17	270	210	3.7	57	340	360	1.1
18	270	200	7.8	58	340	340	2.6
19	270	190	8.3	59	340	320	1.5
20	270	180	3.5	60	340	300	2.6
21	270	170	2.2	61	340	280	0.7
22	280	160	2.2	62	340	260	0.9
23	280	180	20.7	63	340	240	0.9
24	280	200	8.3	64	360	240	4.6
25	280	220	17.7	65	360	260	1.1
26	280	240	3.5	66	360	280	0.7
27	280	260	7.2	67	360	300	1.1
28	280	280	1.7	68	360	320	1.3
29	280	300	1.3	69	360	340	1.3
30	280	320	1.3	70	360	360	2.6
31	280	340	1.1	71	380	360	2.2
32	280	360	1.1	72	380	340	1.5
33	300	380	1.3	73	380	320	1.3
34	300	360	1.5	74	380	300	0.9
35	300	340	1.3	75	380	280	0.9
36	300	320	1.5	76	380	260	0.9
37	300	300	1.3	77	400	280	0.4
38	300	280	3.9	78	400	260	2.6
39	300	260	1.5	79	400	300	2.4
40	300	240	4.6	80	400	320	0.7
				81	400	340	1.7
				82	400	360	2.4
				83	420	360	2.8
				84	420	340	1.3
				85	420	320	1.1
				86	420	300	0.7
				87	420	280	1.3
				88	420	260	1.7
				89	440	280	0.9
				90	440	300	0.7
				91	440	320	1.1
				92	440	330	1.1
				93	440	340	0.7
				94	440	350	0.7
				95	440	360	0.7
				96	440	370	1.5
				97	450	370	0.7
				98	450	360	1.5
				99	450	350	0.7
				100	450	340	1.7
				101	400	310	1.1
				102	400	330	1.1
				103	400	350	0.7
				104	410	360	0.7
				105	410	350	1.1
				106	410	340	0.4
				107	410	330	0.7
				108	410	320	0.4
				109	410	310	0.9
				110	420	270	0.9
				111	420	290	2.4
				112	420	310	2.4
				113	420	330	1.5
				114	420	350	1.1
				115	430	360	1.5
				116	430	350	1.1
				117	430	340	2.2
				118	430	330	0.9
				119	430	320	1.5
				120	430	310	0.7
				121	430	300	1.3
				122	430	290	0.7
				123	430	280	1.1
				124	430	270	1.5
				125	440	270	1.1
				126	440	290	0.7
				127	440	310	0.9
				128	450	330	0.9
				129	450	320	2.6
				130	450	310	0.9

SIUNTIO 37-39 MARSBACKEN**2032 06 Siuntio, x=6672 60-88, y=2510 32-50, z=22-40****Pronssi- ja rautakautisen asuinpaikan koekaivaus****museovirasto/arkeologian osasto****FM Jukka Moisanen**

Siuntion Marsbackenilta tunnettiin yksi pronssikautinen ja yksi maansekainen röykkiö sekä röykkiöpohjaksi epäilty kiviladelmä ennen kesän 1992 kaivauksia. Muinaisjäännösten hoitotöiden yhteydessä paljastui alueelta lisäksi joukko erikokoisia painanteita ja pieniä kivistä röykkiöitä. Mahdollisen asuinpaikan toteamiseksi alueella tehtiin pienialainen koekaivaus.

Koekaivauksen perusteella Marsbackenilla on asuinpaikka, joka löydetyn tekstiilikeraamian perusteella ajoittuu varhaisintaan pronssikaudelle. Joidenkin keramiikkapalojen perusteella asutus on voinut jatkua myös rautakaudella. Vanhojen karttojen perusteella mäellä on asuttu vielä ainakin 1600-luvulla.

Löydöt	KM 27423:1-127, asuinpaikka-löytöjä
Ajoitus	pronssikausi - rautakausi
Tutkimusalue	46 m ²
Fosforinäyttein katettu alue	2 ha
Tutkimuskustannukset	valtion velvoitettyöohjelma
Tutkimusraportti	Jukka Moisanen 3.2.1993 arkeologian osaston topografinen arkisto